

ΜΠΕΡΤΟΛΤ ΜΠΡΕΧΤ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

*Διασκευή για τη σκηνή
βασισμένη στη μετάφραση του Χαίλντερλιν*

Μετάφραση - Εισαγωγή
Ελένη Βαροπούλου

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΝΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΕΙΣ

BERTOLT BRECHT

Η Αντιγόνη του Σοφοκλή

Διασκευή για τη σκηνή

Βασισμένη στη μετάφραση του Χαϊλντερλιν

Μετάφραση - Εισαγωγή: ΕΛΕΝΗ ΒΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

96 σσ. (17x24 εκ.) 6 δεκαεξασέλιδα

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΕΙΣ #1

Σύμβουλος Σειράς: ΜΙΑΤΟΣ ΠΕΧΛΙΒΑΝΟΣ

ISBN 978-960-9509-02-2

Copyright © Bertolt-Brecht-Erben/Suhrkamp Verlag 1959

Copyright © για την ελληνική γλώσσα Εκδόσεις Γκόνη

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2014

Δεύτερη έκδοση: Οκτώβριος 2020

Δικαιούχος: ΠΑΝΟΣ ΓΚΟΝΗΣ

Χαρ. Τρικούπη 18, 106 79 Αθήνα

Τηλ.: 210 3620 383

Fax: 210 3632 179

E-mail: pgonis@otenet.gr

📖 Εκδόσεις Γκόνη / Gonis Editions

© Εκδόσεις Γκόνη / ekdoseis_gkoni

www.gonisbooks.gr

Σχεδιασμός - Σελιδοποίηση: ΛΙΛΙΑ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ, pelpal productions

Επιμέλεια χειμένου: NANTIA ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

Εξώφυλλο: EL LISSITZKY, *VICTORY OVER THE SUN*, 10. *NEW MAN* © Tate, London 2014

Ο μεταφραστής διατηρεί στο ακέραιο το δικαίωμά του επί της μετάφρασης για πιθανή μελλοντική θεατρική παραγωγή.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση έστω και μιας σελίδας του παρόντος βιβλίου κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό κ.λπ. - Ν. 2121/93, άρθρο 51).

Printed in Greece

All Rights Reserved

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

[Εισαγωγή]	
Η Αντιγόνη μέσα από το βλέμμα του Μπρεχτ	9
Η Αντιγόνη του Σοφοκλή	23
Πρόλογος	25
Αντιγόνη	31
Νέος Πρόλογος για την Αντιγόνη (1951)	89

στην εργασία μου Ηλέκτρα

Ε. Β.

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΟΥ ΜΠΡΕΧΤ

Η μπρεχτική Αντιγόνη συνιστά ένα δραματουργικό εγχείρημα με ιδιαίτερο θεωρητικό και πρακτικό ενδιαφέρον, αφού σε αυτήν το επικό θέατρο συνδιαλέγεται, ουσιαστικά και μορφολογικά, με την αρχαία ελληνική τραγωδία, κάτι όχι αυτονόητο ή αναμενόμενο τη δεκαετία του 1940. Παράλληλα όμως, αποτελεί ένα πολιτικό και ποιητικό γεγονός του οποίου τις σκηνικές και αισθητικές επιπτώσεις μπορούμε να παρακολουθήσουμε από τις πρώτες κιόλας δεκαετίες μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι σήμερα. Στις επιπτώσεις αυτές συγκαταλέγω την επιρροή που άσκησε η συγκεκριμένη Αντιγόνη τόσο σε παραστάσεις και καλλιτέχνες της σκηνής στο εσωτερικό του λεγόμενου πολιτικού θεάτρου, για παράδειγμα στην ομάδα «Λίβινγκ Θίατερ» ή στο ζεύγος Στράουμπ - Υγιέ (Jean-Marie Straub - Danièle Huillet), όσο και σε συγγραφείς που επεξεργάστηκαν αρχαίες ελληνικές τραγωδίες και άλλα κλασικά έργα μεταγράφοντάς τα από μια σύγχρονη μεταμπρεχτική σκοπιά, όπως για παράδειγμα ο Χάινερ Μύλλερ αλλά και ο Άθολ Φούγκαρτ.

Η άμεση υποδοχή και ο πολιτικός αντίκτυπος του μπρεχτικού διαβήματος με την παράσταση της Αντιγόνης στην Ελβετία του 1948, όχι μόνο δεν ικανοποίησαν τους συντελεστές της δια-

σκευής και της πρώτης εκείνης παράστασης, αλλά ούτε και μπορούν να συνυπολογιστούν θετικά στη λειτουργία του έργου. Όμως η λειτουργία αυτή, συνυφασμένη με το ισχυρό καθεστώς που εξασφάλισε το έργο όταν καθιερώθηκε διεθνώς ως σταθερό σημείο αναφοράς και πηγή έμπνευσης για πολλές ομάδες και δημιουργούς ανά την υφήλιο, μπορούμε να πούμε ότι εξελίχτηκε σταδιακά σε μια λειτουργία πολιτικά σημαντική. Η πολιτική σημασία του κειμένου, με βάση τη δυναμική που αυτό ανέπτυξε στο πεδίο των θεατρικών πραγμάτων τροφοδοτώντας και καθορίζοντας σκηνικές πρακτικές, είναι πλέον στις μέρες μας αδιαμφισβήτητη. Και πιστοποιεί τη δυνατότητα της μπρεχτικής Αντιγόνης να χαράξει έναν δικό της δρόμο: μια πορεία ανεξάρτητη από τις αρχικές χλιαρές αντιδράσεις της κριτικής και του κοινού, ανεπηρέαστη επίσης από τις στενά φιλολογικές παρατηρήσεις και τις αμφισβητήσεις ορισμένων ειδικών.

Κι έρχομαι τώρα στο ποιητικό γεγονός που αποτέλεσε η μπρεχτική Αντιγόνη όταν ο Μπέρτολτ Μπρεχτ, συγγραφέας συνδεδεμένος με τον μαρξισμό, τον κομμουνισμό και τον αντιφασιστικό αγώνα, στράφηκε μαζί με τους συνεργάτες του το 1947 στην παλιά μετάφραση της σοφόκλειας Αντιγόνης που είχε κάνει ο ποιητής Φρίντριχ Χαίλντερλιν, σε ένα μνημείο δηλαδή της γερμανικής ποίησης και της ιστορίας του θεάτρου, δημοσιευμένο το 1804, το οποίο χαρακτήριζαν πολλές ιδιοτυπίες, σκοτεινές πλευρές στη διατύπωση και στο νόημα, και κατά συνέπειαν πολλές δυσκολίες, ακόμη και για έναν γερμανόφωνο αναγνώστη. Απέναντι στον Σοφοκλή και τον Χαίλντερλιν ο Μπρεχτ πήρε μια σειρά από πολιτικές και ποιητικές αποστάσεις ακολουθώντας πρωτίστως την ιδέα της «εκλογίκευσης» του μύθου, απλουστεύοντας και περικόπτοντας στοιχεία, αλλά και προσθέτοντας πολλά καινούρια, έτσι ώστε η νέα ποιητική εκδοχή να είναι σε ορισμένα σημεία ευκρινέστερη και πολιτικά εκσυγχρονιστική, σε άλλα όμως τόσο πυκνή και περίπλοκη, ώστε και ο σύγχρονος αναγνώστης ή θεατής να αντιμετωπίζει μια

ποιητικά απαιτητική γλώσσα και ένα σύνθετο πλέγμα νοημάτων.

Η μπρεχτική διασκευή της *Αντιγόνης* με τον τίτλο *Η Αντιγόνη* του Σοφοκλή, που έγινε με ταχύτατους ρυθμούς από τις 30 Νοεμβρίου μέχρι τις 12 Δεκεμβρίου 1947, κατέχει ως διασκευή και θεατρική εμπειρία μια ξεχωριστή θέση στο συγγραφικό και σκηνοθετικό έργο του Μπρεχτ. Είναι η μόνη επεξεργασία (*Bearbeitung*) αρχαίας τραγωδίας δίπλα σε άλλες διασκευές του ποιητή οι οποίες μεταγράφουν έργα του Μάρλοου, του Σαίξπηρ, του Λεντς. Ο ίδιος ο τίτλος της περιλαμβάνει το όνομα του έλληνα τραγικού ποιητή, ενώ στον υπότιτλο δηλώνεται ότι η καινούρια εκδοχή για τη σκηνή είναι βασισμένη στη μετάφραση του Χαίλντερλιν, σε μια μεταφορά δηλαδή στη γερμανική γλώσσα που εξακολουθεί να είναι για τα γερμανικά γράμματα και τη μεταφραστική πρακτική μια ποιητική χειρονομία πρώτου μεγέθους. Ως συνεργάτης στη συγγραφική διαδικασία της μπρεχτικής *Αντιγόνης* αναφέρθηκε από την αρχή ο σταθερός φίλος του Μπρεχτ, σκηνογράφος Κάσπαρ Νέχερ, ο οποίος όχι μόνο έφτιαξε τα σκηνικά και κοστούμια για την πρώτη παράσταση στην ελβετική πόλη Κουρ (πρεμιέρα 11 Φεβρουαρίου 1948· Chur), αλλά και συνυπέγραψε με τον Μπρεχτ τη σκηνοθεσία. *Η Αντιγόνη* του Σοφοκλή ευτύχησε να συνοδευτεί με παρατηρήσεις, επεξηγήσεις, σχόλια από τους δημιουργούς της, και με ένα από τα περίφημα βιβλία σκηνοθεσίας ή παραστασιακά «μοντέλα». Σ' αυτό το *Βιβλίο-Μοντέλο* (*Modellbuch*), που κυκλοφόρησε το 1949 (στον εκδοτικό οίκο *Gebrüder Weiss* του Βερολίνου), μέσα από έναν πρόλογο, σκηνογραφικό υλικό, ένα επικό σχόλιο σε εξάμετρο, και κυρίως μέσα από τις 94 φωτογραφίες της πρώτης παράστασης που ως εικονογραφικό ντοκουμέντο των αισθητικών επιλογών είχε καταθέσει η συνεργάτης Ρουθ Μπέρλαου συμπληρώθηκε το όλο δραματουργικό και σκηνικό εγχείρημα. Τον ρόλο της *Αντιγόνης* ερμήνευσε η Ελένε Βάιγκελ. Ηθοποιός που από τον μεσοπόλεμο κιόλας αντιπροσώπευε το επικό παίξιμο και που δούλεψε στην πόλη Κουρ για την παράσταση με ένα ανσάμπλ από νέους, και άπει-

ρους στο επικό παίξιμο, ηθοποιούς έχοντας δίπλα της, στον ρόλο του Κρέοντα, τον νεαρό όμως εξαιρετικά αποτελεσματικό ηθοποιό Χανς Γκάουγκλερ.

Ακόμη μια φορά συναντάμε εδώ το μπρεχτικό «κολεκτίφ», αυτόν τον συνεχώς ανανεούμενο πυρήνα συλλογικότητας και παραγωγικότητας, σε πλήρη δράση. Στο ημερολόγιο εργασίας του σημειώνει ο Μπρεχτ ότι μετά από συμβουλή του Κάσπαρ Νέχερ στράφηκε στη μετάφραση του Χαίλντερλιν «η οποία παίζεται λίγο ή καθόλου επειδή πιστεύεται πως παραείναι σκοτεινή» (*Journal*, 16 Δεκεμβρίου 1947). Αλλά και στον πρόλογο που περιλαμβάνεται στο *Βιβλίο-Μοντέλο της Αντιγόνης* και τον οποίον συνυπογράφουν ο Μπρεχτ και ο Νέχερ αναφέρεται μ' αφορμή το παίξιμο του ηθοποιού και τις ελευθερίες που μπορεί αυτός να πάρει απέναντι σε ένα παραστασιακό μοντέλο ή πρότυπο η συλλογική δημιουργία. «Ο μοντέρνος καταμερισμός εργασίας σε διάφορους σημαντικούς τομείς έχει μετασχηματίσει το δημιουργικό έργο. Η πράξη δημιουργίας έχει αποβεί συλλογική δημιουργική διαδικασία, ένα Συνεχές διαλεκτικού χαρακτήρα, έτσι ώστε η κατά μόνας αρχική επινόηση να έχει χάσει αρκετό μέρος από τη σημασία της».

Τι μπορεί να σημαίνει ο τίτλος «Η Αντιγόνη του Σοφοκλή» τη στιγμή που έχουν μεσολαβήσει τόσες διαφοροποιήσεις του κλασικού προτύπου από τον γερμανό συγγραφέα, ο οποίος όχι μόνο σε έναν δικό του εκσυγχρονιστικό Πρόλογο που προσέθεσε στο έργο, αλλά και μέσα στο ίδιο το κείμενο της τραγωδίας συστηματικά επανέρχεται με έμμεσες αναφορές στην ιστορική περίοδο του ναζισμού; Σε αυτόν τον απροσδόκητο τίτλο μπορούμε να διακρίνουμε όχι τόσο μιαν ομολογία σεβασμού ή υποταγής στο κλασικό πρότυπο όσο μια διάθεση πολεμικής. Εδώ συμπυκνώνεται η πολιτική και αισθητική διεκδίκηση του Μπρεχτ να αποκαταστήσει τη σοφόκλεια Αντιγόνη ως έργο ζωντανό, δραστικό, με πολιτική αιχμή, φέρνοντας τη δική του καινούρια δραματοουργία ως *Αντιγόνη του Σοφοκλή* πολιτικά αντιμέτωπη με τις διάφορες ψευδεπίγραφες, ωραιο-

ποιημένες, αλλοιωμένες «Αντιγόνες» του παραδοσιακού αστικού θεάτρου. Οι συντηρητικές ιδεολογίες έχουν οικειοποιηθεί την κλασική κληρονομιά κι έχουν αφαιρέσει από τα κλασικά έργα την ικμάδα, το γόνιμο στοιχείο, την καινοτόμο για την εποχή τους δύναμη, το αγωνιστικό πνεύμα. Ενάντια σε αυτήν την υποβάθμιση των κλασικών έργων μέσα από μεγαλεπήβολες παραστάσεις που αναδεικνύουν το προσωπικό πάθος των χαρακτήρων και την υψηλή τεχνική των ηθοποιών, ενάντια στα ιδεώδη μιας άκριτης νεοκλασικιστικής παράδοσης και στη στείρα εξιδανίκευση της τραγωδίας χωρίς εκείνη την κοινωνική και πολιτική στόχευση που θα αντανακλούσε το πνεύμα των έργων στον ιστορικό περίγυρο που τα εξέθρεψε, έγραψε ο Μπρεχτ το 1954 ένα κείμενο όπου κάνει λόγο για τον «Εκφοβισμό από τους κλασικούς». Λίγα χρόνια νωρίτερα, και σχεδόν αμέσως μετά την υλική και πνευματική κατάρρευση που επικράτησε στη Γερμανία, είχε ο ίδιος με την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή κάνει πράξη την αντιπαράθεσή του προς το ψεύτικο πάθος και την υποτίμηση της τραγωδίας στις σκηνές της ναζιστικής Γερμανίας. Εκεί η σοφόκλεια *Αντιγόνη* είχε σε διάφορες παραστάσεις καταχειροκροτηθεί, ενώ η κυρίαρχη ιδεολογία είχε οικειοποιηθεί την ηρωίδα σαν μια θετική για τον ναζισμό φιγούρα.

Κεντρική ιδέα της μπρεχτικής διασκευής ήταν μια νέα αξιοποίηση του μύθου, της Fabel. Ο Μπρεχτ, συγγραφέας της πιο γνωστής ανά τον κόσμο αντιαριστοτελικής δραματουργίας, συμφωνώντας εδώ με τον Αριστοτέλη ότι ο μύθος είναι η καρδιά της τραγωδίας, τον αναδεικνύει στο έπακρον, ενώ παράλληλα υιοθετεί ένα είδος «εκλογίκευσής» του. Ο μύθος δεν πρέπει να είναι ένα απλό σημείο εκκίνησης προς κάτι άλλο· αντίθετα πρέπει να τα εμπεριέχει όλα, έτσι ώστε, όταν τον αφηγηθούμε, να έχουν όλα επισυμβεί, σημειώνουν ο Μπρεχτ και ο Νέχερ στον πρόλογο του *Βιβλίου-Μοντέλου της Αντιγόνης*. Και συνεχίζουν: οι ομαδοποιήσεις επάνω στη σκηνή και η κίνηση κάθε φιγούρας οφείλουν να υπηρετούν την αφήγηση του μύθου. Και το στιλιζάρισμα, που προκύπτει

από μια μεγάλη επεξεργασία του φυσικού, σφαιρεί κι αυτή να κινι-
 πιδέχεται στα κοινά, στους θεϊτές ως κομμάτι της κοινωνίας, αυτή
 που στον μύθο είναι για την κοινωνία σημαντικό.

Η «εκλογίκευση» του μύθου ώθησε τον Μπρεχτ να κριτικέ-
 σει κατ' αρχήν ό,τι σχετίζεται με το μοιραίο, την παντοδυναμία
 του θεού και τη μοίρα. Ύστερα να μεταθέσει το κέντρο βάρους
 της Αντιγόνης, που παραδόσιακά στη Γερμανία ήταν συνδεδεμένη
 με την «αποποίηση της τυραννίας και τη στροφή προς τη δημοκρα-
 τία», προς μια άλλη ιδέα την οποία ο ίδιος θεωρούσε πιο επίκαιρη
 το 1947: ήταν η ιδέα σχετικά με την άξυνση της βίας και τον ρόλο
 που η κρατία βία παίζει «όταν η κεφαλή του κράτους εκπίπτει».
 Ο δεσποτικός Κρέων ξεκαθαρίζει λογαριασμούς με τους προσω-
 πικούς εχθρούς του που του είχαν δυσκολέψει τη νίκη. Σκοτώνει
 με τα ίδια του τα χέρια τον Πολυνείκη που είχε λιποτακτήσει. Συ-
 γκρούεται με το έθιμο της ταφής και με την Αντιγόνη, που κι αυτή
 ανήκει στην ηγεμονική κλάση, και προσφεύγει σε μια ακραία βία
 η οποία αίρει και τις τελευταίες ηθικές αναστολές. Με τους χειρι-
 σμούς του επαταχώνει την πτώση της οικογένειάς του και την ολό-
 κληρωτική πτώση του Οίκου, αφού και τα δικά του παιδιά, ο Με-
 γαρέυς και ο Αίμων, εκλείπουν, όπως έχουν πεθάνει λίγο πριν ο
 Ετεοκλής και ο Πολυνείκης, τα παιδιά του Οιδίποδα. Η παράλο-
 γη βία, οι αγριότητες, η σκληρότητα αντί να συνενώσουν τις δυνά-
 μεις στη Θήβα λειτουργούν διχαστικά. Η στοιχειώδης ανθρωπιά,
 που καταπιέστηκε σε υπερβολικό βαθμό, εκρήγνυται και αποσυν-
 δέει το Όλον, επισπεύδοντας τον αφανισμό της πόλης. Ο Τειρεσί-
 ας, που βλέπει να επέρχεται η πτώση, αποστατεί, και η Αντιγόνη
 με την πράξη της δεν καταφέρνει τίποτε άλλο παρά να βοηθήσει
 τον εχθρό. Αυτή είναι η έσχατη ηθική συνεισφορά της, αφού άρ-
 γησε πολύ να επέμβει τρώγοντας κι αυτή από το φωμί που είχε
 φηθεί στα σκοτεινά. Έτσι αποδίδει ο Μπρεχτ τον μύθο και βλέπει
 τον πόλεμο του Άργους «ρεαλιστικά», ως έναν πόλεμο επεκτατι-
 κό, αποικιοκρατικό, για την κατάκτηση ξένου εδάφους που είναι

πλούσια σε πράξεις ώρες. Το Άρσεν, από στήριξη ιστορικής επολογίας, παρουσιάζεται από τον Κρέοντα ως κράτος ιστορικά και εθιμοθετικά. Η σύγκρουση με το εθνικό δίκαιο και η παραβίαση καθηρωμένων συνθησιών, η συγγενή επίσης μεταχρέωση των τιφρώτων στη Θήβα, είναι επακόλουθα μιας κακής πολιτικής επιχείρησης από ένα κράτος που για να κούψει την αδυναμία του καταφεύγει όλο και περισσότερο στην ωμή βία. Αυτή η ανικανότητα της κρατικής βίας και της καταστολής εν κινήσει πολέμου, απασχολούσε ιδιαίτερα τον Μπρεχτ, όπως δείχνουν οι σημειώσεις στο Ημερολόγιό του από τον Δεκέμβριο 1947 μέχρι τον Απρίλιο 1948.

Η επικαιροποίηση του μύθου και η άμεση σύνδεσή του με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο την ώρα της τελικής ήττας του Χίτλερ δεν είναι στο έργο μόνον υπόθεση της προλογικής σκηνής με τον διάλογο των δύο αδελφών στο Βερολίνο του 1945, με τον άνδρα των ΕΣ-ΕΣ και τις ταπεινωτικές εκτελέσεις των λιπυστακτών. Είναι και ένα επανερχόμενο μοτίβο στο ίδιο το κείμενικό σώμα της τραγωδίας: μέσα από αναφορές στο Στάλινγκραντ, στον απέλπιδα, μέχρις εσχάτων, πόλεμο του Κρέοντα, στις εκκαθαρίσεις και εκτελέσεις, στην απάνθρωπη απόφαση του απόλυτου μονάρχη να συμπαράσχει και ολόκληρη τη Θήβα στη δική του πτώση — μια ακόμη παραπομπή στην κορύφωση του χιτλερικού μένους ενάντια στον γερμανικό λαό. Την Αντιγόνη όμως, «τη μεγάλη μορφή της αντίστασης στο αρχαίο δράμα», αρνήθηκε ο Μπρεχτ να την ταυτίσει με τους αγωνιστές της γερμανικής αντίστασης. Οι πράξεις της δεν αντιπροσωπεύουν τον αγώνα των αντιστασιακών. «Το δικό τους ποίημα δεν έγινε δυνατόν να γραφεί εδώ» σημείωναν το 1948 στον πρόλογο του Βιβλίου-Μοντέλου της Αντιγόνης ο Μπρεχτ και ο Νέχερ. Μετά την προλογική σκηνή, που εισήγε τον τόνο της επικαιρότητας και χάραζε με γραμμές σκίτσου ένα υποκειμενικό πρόβλημα, οι δύο δημιουργοί επέλεξαν να αφήσουν το δράμα της Αντιγόνης να κυλήσει και πάλι αντικειμενικά, επαναφέροντάς το στο πεδίο του τραγικού. Η σύγκρουση Κρέοντα και Αντιγόνης, που ως κρα-

τική υπόθεση εκτυλίσσεται στη σφαίρα της ηγεμονικής ομάδας, και παράλληλα η τραγωδία ως δραματική φόρμα αποστασιοποιημένη από το σήμερα χάρις στα επικά στοιχεία, τα χορικά και την ιστορική απόσταση, δεν θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μιαν απλή ταύτιση του σύγχρονου πολιτικοποιημένου ανθρώπου που συμμετείχε στον αντιφασιστικό αγώνα με το πρόσωπο της Αντιγόνης. Όμως ο Μπρεχτ την ίδια χρονιά που διεκδίκησε μια τέτοια απόσταση από την Αντιγόνη ως δραματικό πρόσωπο προσφωνεί την τραγική μορφή της σε ένα ποίημα του και της απευθύνει χαιρετισμό. Πρόκειται για ένα ποίημα που γράφτηκε για την ηθοποιό Ελένε Βάιγκελ στον ρόλο της Αντιγόνης και που τυπώθηκε στο πρόγραμμα της παράστασης του Δημοτικού Θεάτρου της Κουρ (Stadttheater Chur):

Αντιγόνη

*Βγες απ' το μισοσκόταδο και προηγήσου
Από μας έναν καιρό
Φιλική, με τ' ανάλαφρο βήμα
Όποιων καθαρά έχουν αποφασίσει, φοβερό
Για τους φοβερούς.*

*Αποστραμμένη, ξέρω πόσο
Φοβήθηκες εσύ τον θάνατο, όμως
Ακόμη πιο πολύ φοβόσουν
Χωρίς αξιοπρέπεια να ζεις.*

*Κι επιείκεια προς τους ισχυρούς
Δεν έδειξες και μ' όσους υπηρετούν
Τη θολούρα δεν συμβιβάστηκες, κι ούτε ποτέ
Την προσβολή λησμόνησες και δεν φύτρωσε
Λήθη χλωρή πάνω από το έγκλημά τους.
Χαιρετώ!*

Στις «Σημειώσεις για τη διασκευή», γραμμένες το 1951, ειδικά για το δεύτερο ανέβασμα της *Αντιγόνης του Σοφοκλή* στο Γκράιτς της Γερμανίας (Greiz· σκηνοθεσία Otto Ernst Tickardt), όπου παίχτηκε και ο καινούριος Πρόλογος στη θέση της αρχικής προλογικής σκηνής όπως το είχε ζητήσει ο θίασος, ο Μπρεχτ επανέρχεται στις αλλαγές του μύθου, των προσώπων του δράματος και κυρίως των χορικών. Ο Κρέων μπροστά στις ανταρσίες και τους στασιασμούς που είχαν ξεσπάσει μετά την κακή και στυγνή διακυβέρνησή του, διεξάγει έναν αγώνα σε δυο μέτωπα, προς τα μέσα και προς τα έξω, και τελικά χάνει τον πόλεμο. Ο μάντης Τειρεσίας είναι ο καλός παρατηρητής που μπορεί αναλύοντας την κατάσταση να προβλέψει μερικά πράγματα. Καινούριες ιδέες, γράφει ο Μπρεχτ, έχουν εισαχθεί και στα χορικά: Ορισμένα μέρη των χορικών ακούγονται σαν αινίγματα που ζητούν τη λύση τους, όμως η διασκευή δεν θέλησε να τα απλουστεύσει για να μην χάσουν την ομορφιά τους, πολύ περισσότερο αφού τα έχει μεταφράσει ο Χαϊλντερλιν, «ένας από τους μεγαλύτερους δημιουργούς της γερμανικής γλώσσας». Στο πρώτο χορικό ο κραταιός και μεγαλειώδης άνθρωπος γίνεται τερατώδης όταν υποδουλώνει τον συνάνθρωπό του. Στο δεύτερο χορικό έχουμε μια προειδοποίηση προς τους δεσπότες, και μάλιστα μέσα από την ιστορία με τα Λαχμυκά αδέρφια που παρά την απόλυτη υποταγή τους εξεγέρθηκαν και σκότωσαν τον καταπιεστή τους μόλις ο Πελίας τα άγγιξε απλώς με ένα ραβδί. (Αυτή η μυθολογική εικόνα για τη σταγόνα που μπορεί να ξεχειλίσει το ποτήρι της ανοχής και της υπομονής αποτελεί πιθανότατα μιαν επινόηση του Μπρεχτ, καθώς δεν έχει βρεθεί η πηγή της). Το τρίτο χορικό είναι ένα εγκώμιο για τον Βάκχο, τον θεό της σαρκικής έλξης, της χαράς, της συμφιλίωσης, που γεφυρώνει τις διαφορετικές φυλές. Στο τέταρτο χορικό η Αντιγόνη ενώ έχει πάρει τον δρόμο για την εκτέλεσή της επιρρίπτει στους Γέροντες ότι δεν αντιστάθηκαν στον τύραννο και προλέγει το φοβερό τέλος της πόλης· όμως και οι Γέροντες από την πλευρά τους

τής επιρρίπτουν ότι άργησε πολύ να αντιδράσει ζώντας καιρό μέσα στην ανοχή για το άδικο. Για μιαν ακόμη φορά στο πέμπτο χορικό γίνεται αναφορά στον Βάχχο, όταν οι Θηβαίοι, λίγο πριν πέσει η πόλη τους, τον επικαλούνται αναγνωρίζοντας ότι τον προσέβαλαν ως ειρηνικό θεό της χαράς.

Πώς εκφέρεται ένα τέτοιο κείμενο επί σκηνής από τους ηθοποιούς και πώς τελικά αποδόθηκε η τραγωδία με την καθοδήγηση του ίδιου του Μπρεχτ; Για την μπρεχτική σκηνοθετική μέθοδο, την εκφορά του λόγου και την επική συμπεριφορά του σώματος έχει γράψει ο δραματουργός Χανς Κουργιέλ (Hans Curgiel), με τον οποίο ο Μπρεχτ είχε συνεργαστεί το 1927 όταν στο Μπάντεν-Μπάντεν πρωτοπαίχτηκε το *Mahagonny-Songspiel*. Ο Κουργιέλ ήταν αυτός που, με την ιδιότητα του διευθυντή στο θέατρο της πόλης Κουρ, κάλεσε τον Μπρεχτ να εργαστεί εκεί, μόλις ο τελευταίος επέστρεψε, μέσω Παρισιού, από την εξορία και τη διαμονή της οικογένειάς του στις ΗΠΑ. Στο κείμενό του για το ανέβασμα της *Αναγώνης του Σοφοκλή*, την πρώτη πρακτικά σκηνοθεσία του Μπρεχτ στην Ευρώπη μετά το 1933, χρονιά που αυτός εγκατέλειψε τη Γερμανία, ο Κουργιέλ περιγράφει τον τρόπο δουλειάς στις πρόβες που κράτησαν πέντε εβδομάδες. Ο Μπρεχτ, αποφεύγοντας κατά τη διδασκαλία των λέξεων την ψυχολογική εμβάθυνση και τις φωνητικές εναλλαγές στην ηχητική σκάλα που αυτή συνεπάγεται, ζητούσε από τους ηθοποιούς να εκφέρουν τον λόγο με έναν ρυθμικό τρόπο ο οποίος όφειλε να είναι σκληρός, σαφής, αυστηρός, αλλά σε καμμία περίπτωση ψυχρός. Ο λεκτικός τόνος συγκροτούσε μιαν ακολουθία από ομογενείς επιφάνειες από την οποία και απέρρεαν η λεκτική αποφασιστικότητα, οι οριοθετημένες, συνεχόμενες κορυφώσεις και η θεμελιακή επική συμπεριφορά. Το σώμα του ηθοποιού εξάλλου, με το οποίο ο Μπρεχτ δούλευε σαν γλύπτης προκειμένου αυτό να καταστεί ένα κινούμενο γλυπτό, επέμενε σε ορισμένα μοτίβα συμπεριφοράς. Αυτά διατηρούνταν επί μακρόν όσο ερμηνεύονταν μεγάλα κομμάτια του κει-

φραση αυτή βίωσε ο Μπρεχτ το 1947 σαν «έναν επαναπατρισμό στον γερμανικό γλωσσικό χώρο» εκτιμώντας τόσο τη «ριζοσπαστικότητα της γλώσσας του Χαίλντερλιν που προκαλεί έκπληξη» όσο και «το λαϊκό γκέστους της Σουαβίας» που εντόπισε σ' αυτήν («Γράμμα στον Στέφαν Μπρεχτ», Δεκέμβριος 1947). Μολονότι μόνο 400 στίχοι έχουν αυτολεξεί, ή σχεδόν αυτολεξεί, μεταφερθεί από τη μετάφραση του Χαίλντερλιν, σε μια διασκευή που περιλαμβάνει τελικά 1300 στίχους, ο Μπρεχτ έχει οικειοποιηθεί τόσο παραγωγικά τη γλώσσα του «άλλου» ποιητή, ώστε ακόμη και τα δικά του καινούρια κομμάτια να περικλείουν την ηχώ ενός λόγου που εκπορεύεται από τον Χαίλντερλιν. Υπάρχει μια αντιστοιχία ανάμεσα στον απόηχο του λαϊκού, που ο Μπρεχτ επιμένει να αφουγκράζεται μέσα στη στοχαστική λυρική γλώσσα του Χαίλντερλιν αλιεύοντας μικρές γλωσσικές ιδιοτυπίες, και στη δική του εμμονή στον μύθο, ακόμη και στον θρύλο, που θέλει την Αντιγόνη με τη βαθιά ανθρωπιά της να συγκρούεται ανένδοτα με τον απάνθρωπο Κρέοντα. Ο θρύλος εξάλλου αποκαθίσταται με προφανή τα διάφορα γλωσσικά σημάδια του στον δεύτερο Πρόλογο του 1951, όταν ο ερμηνευτής του Τειρεσία απευθύνει στους θεατές μια σύνοψη με το πολιτικό παραμύθι της Αντιγόνης και του Κρέοντα, εισάγοντας μια τεχνική του επικού αλλά και του λαϊκού θεάτρου. Όμως υπάρχει ακόμη μια αντιστοιχία την οποία ανακαλύπτουμε σιγά-σιγά όσο ανιχνεύουμε τις μπρεχτικές καινοτομίες και αλλαγές στην Αντιγόνη του Σοφοκλή: είναι η αντιστοιχία που υφίσταται ανάμεσα στο γλωσσικό παραξένισμα που κατέκτησε ο Χαίλντερλιν προσαρμόζοντας φραστικά τη γερμανική γλώσσα στο αρχαίο ελληνικό κείμενο, έτσι ώστε να παραχθεί μια νέα ποιητική, και στο πολιτικό παραξένισμα που κατέκτησε ο Μπρεχτ παραλλάσσοντας τα κίνητρα των προσώπων και διάφορα στοιχεία της δράσης, έτσι ώστε ο μύθος ιδωμένος από την οπτική γωνία της σύγχρονης πολιτικής σκέψης να καταστεί πολιτικά αιχμηρός.

Ελένη Βαροπούλου

ΠΗΓΕΣ

Bertolt Brecht, *Werke. Große kommentierte Berliner und Frankfurter Ausgabe*, επιμέλεια: Werner Hecht, Jan Knopf, Werner Mittenzwei και Klaus-Detlev Müller, том. 8, *Stücke 8*, Aufbau Verlag, Berlin und Weimar καθώς και Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1992. («Η Αντιγόνη του Σοφοκλή», σ. 193-241· «Σχόλιο», σ. 488-505).

Bertolt Brecht, *Werke. Große kommentierte Berliner und Frankfurter Ausgabe*, επιμέλεια: Werner Hecht, Jan Knopf, Werner Mittenzwei και Klaus-Detlev Müller, том. 25, *Schriften 5*, Aufbau Verlag, Berlin und Weimar καθώς και Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1994. («Μοντέλο της Αντιγόνης», σ. 71-168).

Bertolt Brecht, *Die Antigone des Sophokles. Fassung der Churer Aufführung und Materialien*, Henschelverlag, Berlin 1969. (ποίημα «Αντιγόνη», σ. [6]· κείμενα του Χανς Κουργιέλ, σ. 62-63 και σ. 71-79).

Bertolt Brecht, *Schriften zum Theater*, том. VI, Aufbau Verlag, Berlin und Weimar 1964. («Einschüchterung durch die Klassizität», σ. 340-343).

ΜΠΕΡΤΟΛΤ ΜΠΡΕΧΤ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Διασκευή για τη σκηνή
βασισμένη στη μετάφραση του Χαίλντερλιν

Συνεργάτης: Κάσπαρ Νέχερ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Δυο αδελφές
Άνδρας των ΕΣ-ΕΣ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ:

Αντιγόνη
Ισμήνη
Κρέων
Τειρεσίας
Αίμων
Φρουρός
Οι Γέροντες της Θήβας
Αγγελιαφόροι
Υπηρέτριες

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Βερολίνο. Απρίλιος 1945.

Χαράματα.

*Δυο αδελφές επιστρέφουν από το αντιαεροπορικό καταφύγιο
στο σπίτι τους.*

Η ΠΡΩΤΗ

Κι όταν γυρίσαμε από καταφύγιο αντιαεροπορικό
Και βρήκαμε άθικτο το σπίτι, με φωτιές απέναντι
Να 'ναι κι από το πρωινό πιο φωτεινό,
Ήταν η αδελφή μου πρώτη που είδ' εκεί αυτό.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αδελφή, γιατί είν' η πόρτα ανοιχτή;

Η ΠΡΩΤΗ

Την τράνταξε απ' έξω της βόμβας η καυτή πνοή.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αδελφή, ποιανού είναι το ίχνος στη σκόνη εδώ;

Η ΠΡΩΤΗ

Είν' από κάποιον που ανέβηκε, έναν περαστικό.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αδελφή, τι είν' ο σάκος στη γωνιά;

Η ΠΡΩΤΗ

Καλύτερα κάτι να 'ναι, παρά να μην είναι πια.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Ψωμί, αδελφή, κι ένα ολόκληρο λαρδί!

Η ΠΡΩΤΗ

Δεν με τρομάζει αυτό που έχει μέσα το σακί.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αδελφή, ποιος πέρασ' από δω;

Η ΠΡΩΤΗ

Να ξέρω πώς μπορώ εγώ;

Κάποιος που μας παρέχει φαγητό καλό.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Ξέρω όμως εγώ! Τι ολιγόπιστες! Ευτυχία κι αυτή!

Αχ αδελφή, του αδελφού μας η επιστροφή!

Η ΠΡΩΤΗ

Κι αγχάλιασε η μια την άλλη κι ήμασταν όλο χαρά

Αφού ο αδελφός μας πολεμούσε κι ήτανε καλά.

Και κόψαμε απ' το λαρδί και φάγαμε απ' το ψωμί

Που αυτός έφερε για τις ανάγκες που 'χει το κορμί.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Παραπάνω εσύ να φας, στη φάμπρικα κακοπερνάς.

Η ΠΡΩΤΗ

Όχι όσο εσύ.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Έχω δουλειά πιο ελαφριά, το ψωμί κόβει πιο βαθιά!

Η ΠΡΩΤΗ

Όχι εγώ.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αυτός πώς μπόρεσε να 'ρθει;

Η ΠΡΩΤΗ

Με τη μονάδα του μαζί.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Πού τώρα λες να βρίσκεται;

Η ΠΡΩΤΗ

Εκεί όπου η μάχη μαίνεται.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Ω!

Η ΠΡΩΤΗ

Όμως αχό της μάχης δεν ακούσαμε.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Τι μ' έπιασε και ρώτησα.

Η ΠΡΩΤΗ

Δεν ήθελα να σε βάλω σε ταραχή.

Κι ενώ αμίλητες καθόμασταν, παγώνει το αίμα μας

Έχος στ' αυτιά που πέρα από την πόρτα αντηχεί.

Ένα ουρλιαχτό απ' έξω.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αδελφή, ποιανού είν' εκεί η φωνή; Πάμε να δούμε.

Η ΠΡΩΤΗ

Μείνε μέσα εσύ· αν θελήσεις να δεις, θα σε δούνε.

Έτσι δεν πήγαμε στην πόρτα μας μπροστά

Κι ούτ' είδαμε τα πράγματα που γίναν εκεί δα.

Άλλη όμως δε βάλουμε στο στόμα μας μπουκιά, κι ούτε

Που κοιταχτήκαμε πια, και δεν μιλήσαμε κι ετοιμαστήκαμε

Να πάμε στη δουλειά, όπως κάναμε όλα τα πρωινά,

Κι η αδελφή μου πήρε τα πιατικά, κι εγώ θυμήθηκα

Και τ' αδελφού τον σάκο στ' αρμάρι έφερα

Όπου φύλαγε δικά του πράγματα παλιά.
Κι ήταν εκεί που νόμισα πως μου σταμάτησε η καρδιά
Από το καρφί κρεμόταν εκεί η στρατιωτική του στολή.
Αδελφή μου, στη μάχη αυτός δεν είναι
Το 'σκασε μακριά.
Στον πόλεμο αυτός δεν είναι πια.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Άλλοι είν' ακόμη, όμως όχι αυτός.

Η ΠΡΩΤΗ

Τον είχαν στείλει θάνατο να βρει.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Απ' αυτόν όμως έχουν εξαπατηθεί.

Η ΠΡΩΤΗ

Γιατί κάπου σε μια τρυπούλα πάει...

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

...κι από εκεί μέσα ξεγλιστράει.

Η ΠΡΩΤΗ

Άλλοι είν' ακόμη μέσα, όμως όχι αυτός.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Στον πόλεμο αυτός δεν είναι πια.

Η ΠΡΩΤΗ

Και γελάσαμε κι ήμασταν όλο χαρά:
Ο αδελφός μας δεν πολεμούσε πια. Ήταν καλά
Κι ενώ καθόμασταν ακόμη, φτάνει στ' αυτιά μας
Ένας ήχος που το αίμα μας παγώνει.

Ένα ουρλιαχτό απ' έξω.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Ποιος φωνάζει στην πόρτα μας μπροστά;

Η ΠΡΩΤΗ

Κόσμο θα βασανίζουν αυθαίρετα ξανά.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αδελφή, δεν θα 'πρεπε να δούμε;

Η ΠΡΩΤΗ

Μείνε μέσα εσύ· αν θελήσεις να δεις, θα σε δούνε.

Κάμποσο περιμέναμε και δεν ρίξαμε ματιά

Για τα πράγματα που συνέβαιναν εκεί μπροστά.

'Ηρθε η ώρα να πάμε στη δουλειά και να που

'Ημουν εγώ που στην πόρτα απ' έξω είδ' αυτό.

Αδελφή μου, αδελφή μου, έξω μην βγεις

Τον αδελφό μας στο σπίτι μπρος θα δεις.

'Ομως δεν τα κατάφερε μέχρι τον γλιτωμό,

Από τσιγκέλι του χασάπη κρέμεται σκληρό.

Αλλ' η αδελφή μου από το σπίτι έξω κοιτάζει

Και κραυγή η ίδια μεγάλη βγάζει.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Αδελφή μου, τον κρέμασαν αυτοί

Γι' αυτό κι έβγαλε για μας τη δυνατή κραυγή.

Μαχαίρι δώσε, δώσ' το μαχαίρι εδώ

Για να τον ξεκρεμάσω, να κόψω το σκοινί.

Και μέσα να φέρω τούτο το κορμί

Κι ύστερα να το τρίψω να ξαναρθεί ζωή.

Η ΠΡΩΤΗ

Αδελφή, το μαχαίρι ν' αφήσεις·

Αυτόν πια δεν θα ξυπνήσεις.

Αν μαζί του αυτοί μας δούνε

Το ίδιο τέλος θα υποστούμε.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ

Άσε με, δεν μπόρεσα να 'μαι μπροστά

Ούτ' όταν του περνούσαν τη θηλιά.

Η ΠΡΩΤΗ

Και μόλις πήγε από την πόρτα να βγει
Ένας άνδρας των ΕΣ-ΕΣ ήταν εκεί.

Μπαίνει ένας άνδρας των ΕΣ-ΕΣ.

ΑΝΔΡΑΣ ΤΩΝ ΕΣ-ΕΣ

Έξω είν' αυτός, κι είσαστε εσείς εδώ;
Από την πόρτα σας να βγαίνει τον είδα εγώ.
Υπολογίζω ότι εσείς τελικά
Τον προδότη του λαού έξω γνωρίζετε καλά.

Η ΠΡΩΤΗ

Καλέ μου κύριε, για δίκη μην μας πας
Γιατί ουκ οίδαμε τον άνθρωπο.

ΑΝΔΡΑΣ ΤΩΝ ΕΣ-ΕΣ

Τότε τι θέλει με το μαχαίρι αυτή;

Η ΠΡΩΤΗ

Το βλέμμα έριξα στην αδελφή μου.
Πρέπει κι αυτή τώρα τον πόνο του θανάτου να υποστεί,
Ελεύθερο απ' τα δεσμά τον αδελφό για να κρατεί;
Ίσως και να μην ήταν πεθαμένος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Μπροστά στο ανάκτορο του Κρέοντα. Χαράματα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ μαζεύοντας σκόνη σε μια στάμνα από σίδηρο.

Αδελφή μου Ισμήνη, κλωνάρι δίδυμο
 Από το δέντρο του Οιδίποδα, ξέρεις κάποιο
 Πλάνημα του νου, έργο θλιβερό, επονείδιστο
 Που ο πατέρας της γης να μην έχει ακόμη επιρρίψει
 Πάνω σ' εμάς που ζήσαμε ως εδώ;
 Σε πόλεμο μακρόχρονο, ένας μ' άλλους πολλούς,
 Έπεσε ο δικός μας Έτεοκλής, ο αδελφός. Στην εκστρατεία
 Του Τυράννου έπεσε νέος. Και πιο νέος απ' αυτόν ο Πολυ-
 νείκης
 Αντικρίζει τον αδελφό ποδοπατημένο από του αλόγου την
 οπλή.
 Με δάκρυα καλπάζει, τη μάχη παρατάει πριν τελειώσει,
 Γιατί για τον καθένα ο θεός του πολέμου άλλα ορίζει
 όταν σφοδρά
 παρακινώντας τον με το δίκαιο το χέρι του κλονίζει.
 Έχει κιόλας
 Δρασκελίσει της Δίρκης τα ρυάκια
 Ο ορμητικός φυγάδας κι ανάσα καθώς παίρνει
 Βλέπει ορθή τη Θήβα την επτάπυλη· αρπάζει τότε

Τον λεχιασμένο με του αδελφού το αίμα ο Κρέων, που όλους Μαστιγώνει απ' τα μετόπισθεν για τη μάχη, και τον κομματιάζει.

Σου το 'παν ή δεν σ' το πρόλαβαν, αυτό που πρέπει Πάλι να σωριαστεί πάνω στο γένος του Οιδίποδα Καθώς οδεύει προς αφανισμό του;

ΙΣΜΗΝΗ

Στην Αγορά δεν βγήκα, Αντιγόνη.
Για τους αγαπημένους άλλη δεν άκουσα λέξη.
Καμμιά κουβέντα αγάπης, όμως και καμμιά θλίψης.
Δεν είμαι πιο ευτυχισμένη, αλλ' ούτε και πιο περίλυπη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Άκουσέ την τότε από μένα. Κι αν της καρδιάς σου
Ο χτύπος στη δυστυχία σταματάει ή πιο βαθιά
Χτυπάει, αυτό να μου το δείξεις.

ΙΣΜΗΝΗ

Εσύ, μαζώχτρα σκόνης, είναι σαν κόκκινη
Τη λέξη να μου βάφεις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Η λέξη να τη: οι δυο αδελφοί μας, συρμένοι ο ένας
Κι ο άλλος ενάντια στο μακρινό Άργος στον πόλεμο
Του Κρέοντα για μεταλλεία σιδήρου, σφαγμένοι κι οι δυο,
Δεν πρέπει κι οι δυο με χώμα να καλυφτούν.
Εκείνος που δεν φοβήθηκε τη μάχη, ο Ετεοκλής,
Πρέπει, λέει, να στεφανωθεί κατά το έθιμο και να ταφεί.
Του άλλου όμως το κορμί, του Πολυνείκη,
Που είχ' άθλιο θάνατο, στην πόλη τώρα λέει πως το
Έχουν προκηρύξει, δεν πρέπει μνήμα να το σκεπάσει
Και δεν πρέπει να το πενθήσουν.
Άχλαυτον, άταφον πρέπει να τον αφήσουν,
Γεύμα γλυκό για τα πετούμενα. Όποιος όμως τ' αντίθετα

Πράξει θάνατο με λιθοβολισμό θα υποστεί.
Έτσι λοιπόν πες μου εσύ πώς θ' αντιδράσεις.

ΙΣΜΗΝΗ

Δηλαδή τι, αδελφή, με δοκιμάζεις;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αν θα με βοηθήσεις.

ΙΣΜΗΝΗ

Σε ποια πράξη παράτολμη;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Να τον σκεπάσουμε.

ΙΣΜΗΝΗ

Αυτόν που η Πόλη έχει αποκηρύξει;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αυτόν που έχει απαρνηθεί.

ΙΣΜΗΝΗ

Αυτόν που είχε στασιάσει!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ναι. Τον δικό μου και δικό σου αδελφό.

ΙΣΜΗΝΗ

Αδελφή, θα σε συλλάβουν άνομη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Άπιστη όμως
Δεν θα με συλλάβουν.

ΙΣΜΗΝΗ

Κακόμοιρη, σ' έλκει τώρα
Να μαζέψεις κάτω όλους
Εμάς από τη γενιά του Οιδίποδα;
Τα περασμένα άφησέ τα!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Είναι που είσαι πιο νέα, φρίκη λιγότερη
Έχεις δει. Τα περασμένα αν τ' αφήσεις,
Δεν μένουν περασμένα.

ΙΣΜΗΝΗ

Σκέψου και τούτο: γυναίκες είμαστε
Και δεν κάνει έτσι να φιλονικούμε με τους άνδρες,
Δύναμη αρκετή δεν έχουμε γι' αυτό κι υποταγμένες
Εδώ, και σ' άλλες περιπτώσεις πολύ πιο σκληρές.
Παρακαλώ λοιπόν αυτούς εκεί κάτω, που μόνο
Χώμα τους καταπιέζει, να με συγχωρέσουν· βρίσκομαι
Υπό το κράτος βίας κι ακολουθώ τους κυβερνώντες.
Άκαρπες ενέργειες να κάνω είν' αφροσύνη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Άλλο γι' αυτό δεν παρακαλάω.
Ακολουθώ εσύ όποιον διατάζει, και κάνε
Ό,τι διατάζει. Όμως εγώ
Το έθιμο ακολουθώ και τον αδελφό θάβω.
Αν έτσι πεθάνω και τι μ' αυτό; Αναπαυμένη θα κείμαι
Μ' όσους αναπαύονται. Πίσω μου θα 'χω επιτελέσει
Έργο ιερό. Έπειτα είναι πιο πολύς ο χρόνος που
Πρέπει ν' αρέσω στους κάτω παρά στους επάνω
Αφού εκεί κάτω παντοτινά θα κατοικώ. Όμως εσύ
Γέλα με την ντροπή και ζήσε.

ΙΣΜΗΝΗ

Αντιγόνη ανήμερη,
Είναι πικρό να υπομένεις την ντροπή όμως
Και των δακρύων τ' αλάτι είν' υπολογίσιμο.
Αιχμηρό πελέχι τη γλυκιά ζωή κόβει όμως ανοίγει
Στον εναπομείναντα του πόνου τη φλέβα. Να πάψει
Τις θρηνωδίες αυτός δεν γίνεται. Αλλ' ακόμη κι αν

Ο ίδιος κραυγές θρήνου βγάζει, ακούει πάνωθ' του
 Των πουλιών τα πεταρίσματα και ξανά προβαίνουν
 Γι' αυτόν μέσα από το πέπλο των δακρύων
 Οι παλιές πατρογονικές λεύκες κι οι σκεπές.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σε μισώ. Μου δείχνεις
 Ξεδιάντροπα τρύπια ποδιά με τ' αποθέματα
 Του θρήνου σου να διαρρέουν; Ακόμη κείτεται
 Πάνω στη γυμνή πέτρα η σαρξ' εκ της σαρκός σου
 Εκτεθειμένη στα πουλιά τ' απέραντου ουρανού
 Κι είναι για σένα όλα τούτα κιόλας χθεσινά.

ΙΣΜΗΝΗ

Μόνο
 Αντίσταση για να κάνω δεν είμ' αρκετά καλή, είμ' αδέξια,
 Και για σένα φοβάμαι.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Συμβουλές μη δώσεις! Με τη ζωή σου βγάλ' τα πέρα!
 Άφησ' εμένα να πράξω το ελάχιστο και να τιμήσω το
 Εμόν που μου έχουν σπιλώσει. Ευαίσθητη δεν είμαι τόσο
 Πουθενά, το ελπίζω, ώστε να μην μπορέσω
 Να πεθάνω μ' έναν θάνατο όχι ωραίο.

ΙΣΜΗΝΗ

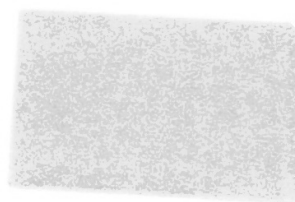
Τράβα λοιπόν με τη σκόνη σου. Ξέρε όμως τούτο:
 Τρελλά μιλάς, αλλά μ' αγάπη γι' αγαπημένους.

Η Αντιγόνη βγαίνει με τη στάμνα. Η Ισμήνη γυρίζει σπίτι. Μπαίνουν οι Γέροντες.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Η νίκη όμως μ' άφθονα λάφυρα έχει έρθει
 Ευνοϊκή για τη Θήβα την πολυάρματη,

μεγαλώνουσα Νίκα ~ zsoβnauuueu δις
 zsoβeutyueu δις

Για τον πόλεμο λοιπόν τούτο
 Εσείς τη λήθη ας σβήσετε!
 Στους ναούς των θεών όλους
 Τη νύχτα να περάσετε με χορικά ελάτε!
 Ντυμένη μονάχα τη δάφνινη ζώνη η Θήβα να σείεται,
 Του Βάχχου ο κύκλιος χορός να κυριαρχεί!
 Αυτός όμως που φέρνει τη νίκη,
 Ο Κρέων, γιός του Μενοικέα, από το πεδίο της μάχης
 Βιάστηκε εδώ να 'ρθει τη λεία ν' αναγγείλει
 Και την οριστική επιστροφή των πολεμιστών,
 Αφού εδώ διέταξε να γίνει των Γερόντων η σύναξη.

Από το σπίτι βγαίνει ο Κρέων.

ΚΡΕΩΝ

Εσείς οι άνδρες, κοινοποιείστε το σ' όλους: το Άργος
 Δεν υπάρχει πια. Τ' αντίποινα ήταν ριζικά.
 Από τις ένδεκα ενότητες του εχθρικού στρατού
 Λίγες διέφυγαν, οι λιγότερες!
 Για τη Θήβα συνηθίζουν να λένε: όταν την τύχη συναντάει,
 Μεμιάς δίδυμα τής γεννοβολάει και δεν την καταπονεί
 Η ατυχία, όταν τη βρει, αυτή τον εαυτό της καταπονεί.
 Τ' ακόντιό σου, Θήβα, ήπια κι έσβησε με την πρώτη
 Τη δίψα του. Οι ευκαιρίες να πει και να ξαναπιεί δεν
 Του 'λειψαν. Σε τραχύ κοιμητήρι
 Εάπλωσες τον λαό του Άργους. Άπολις, άταφος
 Κείται, ασκεπής, αυτός που σε κορόιδευε.
 Και κοιτάς προς τα κει
 Που κάποτε ήταν η πόλη τους
 Και βλέπεις σκυλιά
 Που τους λαμποκοπάει η θωριά.
 Τα ευγενέστερα όρνια σ' αυτούς κατεβαίνουν,

Από κουφάρι σε κουφάρι τριγυρίζουν
Κι απ' το πλουσιοπάροχο έτοιμο τσιμπούσι
Δεν μπορούν να σηκωθούν και στα ύψη ν' ανεβούν.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Κύριε, από το επιβλητικό ωραία εικόνα ζωγραφίζεις.
Κι αν μεταδοθεί, θ' αρέσει στην πόλη
Εφόσον έξυπνα συνδυαστεί με μιαν άλλη: άρματα
Γεμάτα από δικούς μας ν' ανηφορίζουν τα σοκάκια!

ΚΡΕΩΝ

Σύντομα, φίλοι, σύντομα! Πρώτα όμως στις υποθέσεις μας!
Ακόμη κρεμασμένο στον ναό δεν βλέπετε το σπαθί.
Εσάς, να ξέρετε, ξεχωριστά απ' όλους σας κάλεσα
Για δυο αιτίες: πρώτον, γιατί γνωρίζω πως δεν λογαριάζετε
Εκ των υστέρων πόσο κόστισαν στον θεό του πολέμου
Οι τροχοί των αρμάτων που αλέθουν τον εχθρό, πως δεν
Τσιγκουνεύεστε το αίμα των γυιών στον αγώνα, μ' όλο που
Πολύ παζάρι γίνεται στην Αγορά μόλις ο θεός επιστρέφει
Εξουθενωμένος κάτω από την ασφαλή στέγη, πως πάλι
Εσείς για χάρη μου την αιμορραγία της Θήβας έγκαιρα
Θα την εκθέσετε σαν κάτι που δεν υπερβαίνει το κανονικό.
Δεύτερον, γιατί πάντα η Θήβα που όλα τα συγχωράει,
Σωσμένη ακόμη μια φορά, βιάζεται να σκουπίσει τον ιδρώτα
Οποιανού στην πατρίδα ασθμαίνοντας γυρίζει, χωρίς
ιδιαίτερα
Να προσέχει αν ο ιδρώτας είναι του οργισμένου αγωνιστή
Ή είναι μονάχα ιδρώτας φόβου αναμειγμένος με τη
Σκόνη της φυγής. Για τον λόγο αυτόν σκέπασα,
Κι οφείλετε να το εγκρίνετε, τον Έτεοκλή
Που για την Πόλη πέθανε με δαφνοστεφάνωτο τάφο·
Ο δειλός Πολυνείκης όμως, συγγενής μ' εκείνον
Και μ' εμένα, και φίλος με τον λαό του Άργους,

Έμεινε χωρίς ταφή όπως έχει μείνει κι αυτός.
Εχθρός ήταν, όπως αυτός, για μένα και τη Θήβα.
Και για τον λόγο τούτο θέλω κανέναν να μην κλάψει
Που χωρίς ταφή αφέθηκε, βορά φανερή
Να την ξεψαχνίζουν τα πουλιά κι οι σκύλοι.
Γιατί αν κάποιος θεωρεί τη ζωή πιο μεγάλο πράγμα
Από την πατρική χώρα τίποτε για μένα δεν αξίζει.
Όποιος όμως καλά τα πάει με την πόλη μου ζωντανός
Ή νεκρός θ' απολαμβάνει πάντα την ίδια εκτίμηση από μένα.
Ελπίζω να το εγκρίνετε.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Το εγκρίνουμε.

ΚΡΕΩΝ

Να εκτελέσετε αμέσως όσα ειπώθηκαν.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Τέτοιες εντολές δώσε σε πιο νέους.

ΚΡΕΩΝ

Δεν πρόκειται γι' αυτό. Η φρουρά για τον νεκρό είναι ήδη έξω.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Κι είμαστε για τους ζωντανούς εμείς η φρουρά;

ΚΡΕΩΝ

Ναι. Γιατί υπάρχουν ορισμένοι που δεν τους αρέσει η
διαταγή.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Εδώ δεν υπάρχει κανείς ανόητος, που ευχαρίστως να
πεθαίνει.

ΚΡΕΩΝ

Όχι δημόσια. Το κεφάλι όμως μερικών κουνήθηκε μόνο
Κάμποσην ώρα μέχρι που 'πεσε.

Κι αυτό με κάνει να καταλήγω: απαιτείται δυστυχώς κάτι Παραπάνω. Η πόλη πρέπει να εκκαθαριστεί...

Μπαίνει ένας φύλακας.

ΦΥΛΑΚΑΣ

Κύριε!
 Αρχηγέ μου, ξέπνοος, κατεπείγουσα είδηση
 Βιάζομαι να παραδώσω, μη ρωτάς
 Γιατί όχι γρηγορότερα, είναι το πόδι
 Που προηγείται από το κεφάλι, ή το κεφάλι
 Σέρνει ξοπίσω του το πόδι, γιατί
 Προς τα πού πάω και για πόσο ακόμη
 Μεσ στον ήλιο, χωρίς ανάσα, μια φορά
 Πάντως προχωράω.

Μία Γύρτον

ΚΡΕΩΝ

Γιατί τόσο ξέπνοος ή
 Τόσο διστακτικός;

ΦΥΛΑΚΑΣ

Τίποτε δεν αποσιωπώ. Γιατί να μη βγαίνει,
 Λέω, ελεύθερα από το στόμα κάτι που δεν έκανα;
 Και που δεν το ξέρω, γιατί ούτε καν που ξέρω
 Ποιος το 'πραξε εναντίον σου. Αυστηρή κρίση
 Απέναντι σ' έναν τόσο ανήξερο θα 'ταν
 Για να τον αποθαρρύνει.

ΚΡΕΩΝ

Πολλές προφυλάξεις παίρνεις. Άγγελος με ζήλο,
 Για το έγκλημα σου αξιώνεις στεφάνι
 Καλού δρομέα!

ΦΥΛΑΚΑΣ

Πολύ βαρύ πράγμα ανέθεσες στους φύλακές σου.

Όμως για κάτι πολύ βαρύ ο κόπος είν' μεγάλος.

ΚΡΕΩΝ

Πες το τώρα και τράβα πάλι πέρα.

ΦΥΛΑΚΑΣ

Να, τώρα το λέω. Τον νεκρό έθαψε μόλις
Κάποιος που διέφυγε, το δέρμα έρανε
Με σκόνη για να μην το διακρίνουν τα όρνια.

ΚΡΕΩΝ

Τι λες; Ποιος τ' αποτόλμησε;

ΦΥΛΑΚΑΣ

Δεν ξέρω. Χτύπημα με ξινάρι εκεί δεν υπήρχε
Ούτε φτυαριά. Και το έδαφος λείο,
Από τροχούς απάτητο. Χωρίς ίχνη
Ο δράστης, μνήμα δεν ήταν αυτό,
Μονάχα λεπτό στρώμα σκόνης, σαν από συστολή
Για την εντολή να μην είχε φέρει πολλή σκόνη.
Κι ούτ' απ' αγρίμι πουθενά πατημασιές
Ούτ' από σκύλο που να 'χε έρθει και ξεσκίσει.
Μόλις το πρώτο φως της μέρας μάς το φανέρωσε,
Καβγάς έγινε αναμεταξύ μας. Και σε μένα
Έπεσε ο κλήρος να σ' τ' αναφέρω, Αρχηγέ,
Και τον άγγελο κακών ειδήσεων δεν τον αγαπά κανείς.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Ω Κρέοντα, γυιέ του Μενοικέα, θα μπορούσε
Κάτι θεϊκό να 'χει συμβεί;

ΚΡΕΩΝ

Αυτά άσ' τα. Μην μ' εξοργίζεις παραπάνω με το να
Λες πως οι θεοί γνοιάζονται τον δειλό
Που θ' άφηνε εν ψυχρώ να βεβηλωθούν οι κίονες
Των ναών και τ' αναθήματα! Όχι, μερικοί στην πόλη

Με παρεξηγούν σε μερικά και γκρινιάζουν
 Και μπροστά μου αυτοί δεν υποκύπτουν
 Με τον τράχηλο στον ζυγό. Το ξέρω καλά,
 Τούτο εδώ αυτοί το υποκίνησαν με δώρα.
 Γιατί ανάμεσα σ' όλα όσα έχουν σφραγίδα
 Χειρότερο από το ασήμι δεν είναι κανένα. Ολόκληρες
 Πόλεις διαφθείρει. Άνδρες ξεσηκώνει από τα σπίτια
 Για να καταπιαστούν με κάθε ασέβεια.
 Ξέρε όμως, αν τον δράστη αυτόν εσύ δεν έρθεις
 Να μου παραδώσεις κι αν κάποιον θνητό ζωντανόν
 Με τη σανίδα στην πλάτη δεν μου φέρεις, θα κρεμαστείς.
 Και με σχοινί στο λαιμό θα πας στον Κάτω Κόσμο.
 Εκεί θα δείτε τότε από πού βγαίνει κέρδος,
 Το πλιάτσικο κληροδοτείτε μεταξύ σας και μαθαίνετε
 Πως όλα δεν είναι φτιαγμένα για οφέλη.

ΦΥΛΑΚΑΣ

Κύριε, οι όμοιοί μου έχουν πολλά να φοβηθούν.
 Παραέχει πολλές εισόδους γι' αυτούς εκείνος
 Ο τόπος, ο Κάτω, για τον οποίο μιλάς. Λιγότερο
 Φοβάμαι τούτη τη στιγμή, δεν λέω, καθόλου,
 Ότι πήρα κάτι ασημένιο, μολονότι,
 Αν το πιστεύεις, αναποδογυρίζω το πουγγί μου
 Καλύτερα δυο φορές, μήπως και κάτι είν' εκεί μέσα,
 Παρά να σε χολώσω μ' αντιλογίες.
 Όμως αυτό που πιο πολύ με φοβίζει είναι πως
 Η έρευνα θα μπορούσε να με φορτώσει μεγάλη τριχιά,
 Τα χέρια των υψηλά ιστάμενων κρατάνε πιο πολλή τριχιά
 Για τους ομοίους μου παρά ασήμι. Μ' εννόησες.

ΚΡΕΩΝ

Αινίγματα μου βάζεις, εσύ ο διαφανής;

ΦΥΛΑΚΑΣ

Ο Υψηλός νεκρός βρήκε προφανώς Υψηλούς φίλους.

ΚΡΕΩΝ

Πιάσ' τους απ' το καλάμι του ποδιού αν δεν φτάνεις
 Πιο ψηλά! Το ξέρω υπάρχουν δυσσχεσθημένοι εδώ
 Κι εκεί. Κάποιοι ακούνε για τη νίκη μου με χαρά που
 Τους βαραίνει και φορούν τρέμοντας τα δάφνινα στεφάνια
 Ενώ ο φόβος είν' που τους αναπτερώνει. Θα τους ξετρυπώσω.

Μπαίνει στο σπίτι.

ΦΥΛΑΚΑΣ

Υγιής δεν είν' ο τόπος όπου οι υψηλά ιστάμενοι
 Πιάνονται μαλλί με μαλλί! Εγώ
 Είμαι, νομίζω, ακόμη ζωντανός. Κι απορώ γι' αυτό.

Φεύγει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Πολλά είναι κραταιά. Όμως κανένα
 Από τον άνθρωπο πιο κραταιό.
 Αφού αυτός πάνω απ' τη σκοτεινιά
 Της θάλασσας όταν ενάντια στον Βορρά
 Πνέει ο άνεμος του Νοτιά αρμενίζει
 Σε φτερωτά σπίτια ταχύπλοα.
 Και την υπέρτατη των επουρανίων Γη,
 Την άφθαρτη, την ακάματη
 Καταπονεί φιλόπονα με τ' αλέτρι
 Χρόνο τον χρόνο οδηγώντας
 Πάνω κάτω των αλόγων τη ράτσα.
 Τα ελαφρά στο είδος τους πετούμενα
 Στην απόχη πιάνει και κυνηγάει.

Καθώς και λαό από ζώα ανήμερα.
Και τα πλάσματα τ' αλμυρού Πόντου
Με σχοιινιά πανούργα πλεγμένα αιχμαλωτίζει
Ο ειδήμων άνδρας.
Και με τεχνάσματα πιάνει τ' αγρίμι που
Στα βουνά διανυκτερεύει και πλανιέται.
Και στο άτι με την ατίθαση χείτη χαλινάρι
Γύρω από τον λαιμό περνάει και τον βουνίσιο
Αδάμαστο ταύρο κάτω από ζυγό βάζει.
Και τη γλώσσα και το άυλο πέταγμα
Της σκέψης και καταστατικά που διέπουν πόλεις
Έχει μάθει, καθώς και πώς τον νοσηρό υγρό
Αέρα πάνω από τους λόφους και τις ριπές
Της βροχής ν' αποφεύγει. Γνώστης σε όλα
Χωρίς γνώση. Στο τίποτε φτάνει.
Για όλα έχει τον τρόπο
Σ' αμηχανία δεν τον βρίσκει κάτι.
Όλα τούτα γι' αυτόν δεν έχουν όρια, όμως
Έχει ορισθεί ένα μέτρο.
Εχθρός αν δεν υπάρχει, τον ίδιο τον εαυτό του
Ως εχθρό αντιμετωπίζει. Όπως του ταύρου,
Έτσι και του συνανθρώπου κάμπει τον τράχηλο,
Άλλ' ο συνάνθρωπος τού ξεριζώνει τα σωθικά.
Για να 'χει το προβάδισμα τον όμοιο του σκληρά
Ποδοπατάει. Μόνος το στομάχι δεν μπορεί να το
Γεμίσει, ωστόσο γύρω απ' όσα του ανήκουν τοίχο
Σηκώνει κι ο τοίχος αυτός πρέπει να γκρεμιστεί!
Η στέγη ν' ανοίξει στη βροχή! Την ανθρωπιά διόλου
Δεν την υπολογίζει. Έτσι ο κραταιός γίνεται για
Τον εαυτό του τερατώδης.
Αυτό όμως σαν των θεών δοκιμασία προβαίνει
Εμπρός μου. Την ξέρω, και παρ' όλο που την ξέρω,

Θα 'πρεπε να πω πως το παιδί δεν είν' εκείνη.
Αντιγόνη, δύστυχη εσύ, του δύστυχου πατέρα,
Του Οιδίποδα παιδί, τι σ' οδηγεί πέρα από σένα
Και για πού, ως ανυπόταχτη
Στην κρατική προσταγή;

Μπαίνει ο φρουρός οδηγώντας την Αντιγόνη.

ΦΡΟΥΡΟΣ

Αυτή είναι. Αυτή το 'κανε. Αυτήν πιάσαμε
Να φτιάχνει τάφο. Μα πού 'ναι ο Κρέων;

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Να, πίσω, έρχεται από το σπίτι.

Ο Κρέων βγαίνει από το σπίτι.

ΚΡΕΩΝ

Πώς κι αυτήν φέρνεις εδώ; Πού την έπιασες;

ΦΡΟΥΡΟΣ

Αυτή έφτιαξε τον τάφο. Όλα τα ξέρεις τώρα.

ΚΡΕΩΝ

Είσαι σαφής, το είδες όμως με τα μάτια σου;

ΦΡΟΥΡΟΣ

Να ρίχνει χώμα για τάφο παρά την απαγόρευσή σου.
Αν κάποιος έχει τύχη γίνεται αμέσως και σαφής.

ΚΡΕΩΝ

Προχώρα στην αναφορά.

ΦΡΟΥΡΟΣ

Να πώς έγινε το πράγμα: όπως έφυγα από σένα,

Όταν με τρομερές φοβέρες μ' απείλησες,
Κι όταν τη σκόνη από τον νεκρό σκουπίσαμε
Κι αυτός ήταν κιόλας σε σήψη, σε λόφο ψηλό
Καθίσαμε, μ' αέρα να μας πιάνει, γιατί η βρόμα
Από τον νεκρό ήταν δυνατή. Συμφωνήσαμε
Αν μας έπαιρνε ο ύπνος να σκουντιόμαστε
Στα πλευρά μ' αγκωνιές. Αίφνης ανοίξαμε τα μάτια
Διάπλατα κι αυτό γιατί από το έδαφος σηκώθηκε αιφνίδιος
Άνεμος ζεστός που τον πηχτόν αέρα έκαν' ανεμοστρόβιλο
Που σκέπασε την κοιλάδα. Τα μαλλιά των δέντρων στο δάσος
Γύρω της τ' άρπαξε και τόσο ο μέγας αιθέρας γέμισε
Απ' αυτά, π' αναγκαστήκαμε να τρεμοπαίξουμε τα βλέφαρα
Και να τρίψουμε, ήταν η στιγμή, τα μάτια, κι αμέσως μετά
Τη βλέπουμε κι αυτή στέκεται κι αρχίζει να κλαίει
Με φιλή φωνή, όπως ένα πουλί θρηνεί
Όταν τη φωλιά με τα μικρά του τη βλέπει αδειανή.
Έτσι αυτή οδύρεται γιατί τον νεκρό βλέπει ξεσκεπασμένο.
Και πάλι μαζεύει σκόνη πάνω του από λαγήνι σιδερένιο
Τον νεκρό παραχώνοντας με τριστάλαχτες χοές.
Γρήγορα χιμίξαμε και την πιάσαμε, αυτήν
Που δε φαινόταν να ταράζεται. Και την κατηγορήσαμε
Για τα τωρινά κι όσα είχαν προηγηθεί.
Τίποτε απ' αυτά δεν μου αρνήθηκε και στεκόταν
Μπροστά μου εξίσου φιλική και συνάμα περίλυπη.

ΚΡΕΩΝ

Ομολογείς ή αρνείσαι ότι το 'κανες;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ομολογώ ότι το 'κανα, και δεν τ' αρνούμαι.

ΚΡΕΩΝ

Πες μου ακόμη, χωρίς πολλά-πολλά, εν συντομία:

Σου είναι γνωστό πως έχει βγει πρόσταγμα
Δημόσια στην πόλη γι' αυτόν ειδικά τον νεκρό;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Το Ξερα. Πώς όχι; Ξεκάθαρο ήταν.

ΚΡΕΩΝ

Και τόλμησες έτσι το πρόσταγμά μου να παραβείς;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Επειδή δικό σου ήταν, ενός θνητού.
Να το παραβεί μπορεί ένας θνητός κι εγώ είμαι
Από σένα λίγο μόνο πιο θνητή. Αλλά κι αν πεθάνω
Πριν την ώρα μου, ότι θα μου συμβεί το ξέρω,
Λέω πως αυτό είναι κέρδος. Όποιος, όπως εγώ,
Με πολλές δυστυχίες ζει, να μην έχει με τον
Θάνατο κι ένα μικρό πλεονέκτημα; Κι ύστερα,
Αν τ' άλλο παιδί της μάνας μου είχ' αφήσει άταφο,
Αυτό θα 'ταν για μένα λύπη. Τούτο εδώ όμως
Καθόλου δεν με λυπεί. Κι αν μωρία σου φαίνεται
Να σέβομαι τους επουράνιους, που δεν θέλουν
Ακάλυπτον να θωρούν από πάνω τον πετσοκομμένο,
Κι εσένα να μην σέβομαι, μωρός θα 'ναι ίσως εκείνος
Που εμένα τώρα θα καταδικάσει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Ωμά προβάλλει στο παιδί η φύση του ωμού πατέρα:
Στην ατυχία να υποχωρεί αυτή δεν έχει μάθει.

ΚΡΕΩΝ

Ακόμη και στο πιο ανθεκτικό σίδηρο
Σπάει η ισχυρογνωμοσύνη κι εξαφανίζεται
Αν η φωτιά το λιώσει. Κάθε μέρα μπορείς να το δεις.
Όμως αυτή βρίσκει ηδονή με το να
Θολώνει τους θεσπισμένους νόμους.

Κι η δεύτερη θρασύτητα να τη: αφού
 Το έχει διαπράξει να κομπάζει και να γελάει
 Που το διέπραξε. Αυτό μισώ, πιασμένος στα πράσα
 Κάποιος να θέλει να εξωραΐσει το αισχρό που έπραξε.
 Κι όμως, αυτήν που με προσέβαλε, μολονότι συγγενής
 Εξ αίματος, δεν θέλω, επειδή είναι συγγενής εξ αίματος,
 Αμέσως να την καταδικάσω. Σε ρωτάω λοιπόν: κρυφά
 Μια και το 'πραξες και τώρα βγήκε στη φόρα, θα έλεγες
 Για να γλιτώσεις έτσι τιμωρία βαριά πως μετανιώνεις;

Η Αντιγόνη σιωπά.

ΚΡΕΩΝ

Τότε πες γιατί είσαι τόσο πεισματάρη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Για το παράδειγμα ας πούμε.

ΚΡΕΩΝ

Και σου είν' αδιάφορο που σ' έχω στο χέρι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αφού μ' έχεις, τι πιο πολύ μπορείς από το να με σκοτώσεις;

ΚΡΕΩΝ

Τίποτε πιο πολύ, όμως αν έχω αυτό όλα τα έχω.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τι περιμένεις; Από τα λόγια σου
 Κανένα δεν μ' αρέσει και δεν θα μ' αρέσει
 Κι εγώ εσένα άλλωστε δεν σου είμ' ευχάριστη.
 Μολονότι σ' άλλους είμαι μ' αυτό που έπραξα.

ΚΡΕΩΝ

Πιστεύεις λοιπόν ότι κι άλλοι το βλέπουν όπως εσύ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κι αυτοί εδώ το βλέπουν κι αυτούς τους αφορά.

ΚΡΕΩΝ

Δεν ντρέπεσαι να τους ερμηνεύεις χωρίς να ρωτήσεις;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σίγουρα τιμάει κανείς ανθρώπους απ' την ίδια σάρκα.

ΚΡΕΩΝ

Κι εκείνος που για τη χώρα πέθανε ίδιο αίμα είχε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ίδιο αίμα. Παιδί ενός και του αυτού γένους.

ΚΡΕΩΝ

Κι αυτός που προφυλάχτηκε είναι για σένα ισότιμος με τον άλλον;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αυτός που δεν στάθηκε δούλος σου αδελφός παραμένει.

ΚΡΕΩΝ

Σωστά, αφού για σένα ασεβές ή μη είν' ένα πράγμα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κι ασφαλώς δυο διαφορετικά το να πεθαίνει κάποιος για τη χώρα και για σένα.

ΚΡΕΩΝ

Πόλεμο δεν έχουμε;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ναι, τον δικό σου.

ΚΡΕΩΝ

Όχι για τη χώρα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Για ξένη. Αρκετό δεν σου ήταν

Να κυβερνάς πάνω από τ' αδέλφια στη δική σου
 Πόλη τη Θήβα, γλυκιά αν τη ζεις
 Χωρίς φόβο κάτω από τα δέντρα, έπρεπε
 Εσύ να τα σύρεις στο μακρινό Άργος, πάνω απ' αυτά
 Κι εκεί να κυβερνήσεις. Κι έκανες τον έναν μακελλάρη
 Του ειρηνικού Άργους, όμως αυτόν που τρόμαξε
 Τώρα κομματιασμένον τον εκθέτεις για να τρομοκρατείς τους
 δικούς σου.

ΚΡΕΩΝ

Συμβουλεύω τίποτε να μην πει, να μην συμφωνήσει
 Μαζί της όποιος το δικό του καλό έχει κατά νου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Εγώ όμως σας καλώ να με βοηθήσετε στα δύσκολα,
 Και μαζί τους εαυτούς σας να βοηθήσετε. Γιατί, όποιος διψάει
 Για εξουσία, πίνει νερό αλμυρό, να σταματήσει δεν μπορεί
 Κι άλλο να πει πρέπει. Χθες ήταν ο αδελφός, σήμερα εγώ.

ΚΡΕΩΝ

Κι εγώ περιμένω
 Ποιος στο πλευρό της θα σταθεί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ αφού οι Γέροντες σιωπούν.

Εσείς τ' ανέχεστε λοιπόν και το βουλώνετε μπροστά του.
 Κι αυτό από κανέναν δεν πρέπει να ξεχαστεί!

ΚΡΕΩΝ

Ξεκάθαρα το δείχνει.
 Διχασμένους, έτσι μας θέλει κάτω από τη θηβαϊκή στέγη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Εσύ που για ενότητα κραυγάζεις από την έριδα ζεις.

ΚΡΕΩΝ

Ζω πρώτα από έριδα εδώ κι ύστερα στο πεδίο του Άργους.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κι αυτοί εδώ το βλέπουν κι αυτούς τους αφορά.

ΚΡΕΩΝ

Δεν ντρέπεσαι να τους ερμηνεύεις χωρίς να ρωτήσεις;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σίγουρα τιμάει κανείς ανθρώπους απ' την ίδια σάρκα.

ΚΡΕΩΝ

Κι εκείνος που για τη χώρα πέθανε ίδιο αίμα είχε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ίδιο αίμα. Παιδί ενός και του αυτού γένους.

ΚΡΕΩΝ

Κι αυτός που προφυλάχτηκε είναι για σένα ισότιμος με τον άλλον;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αυτός που δεν στάθηκε δούλος σου αδελφός παραμένει.

ΚΡΕΩΝ

Σωστά, αφού για σένα ασεβές ή μη είν' ένα πράγμα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κι ασφαλώς δυο διαφορετικά το να πεθαίνει κάποιος για τη χώρα και για σένα.

ΚΡΕΩΝ

Πόλεμο δεν έχουμε;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ναι, τον δικό σου.

ΚΡΕΩΝ

Όχι για τη χώρα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Για ξένη. Αρκετό δεν σου ήταν

Να κυβερνάς πάνω από τ' αδέλφια στη δική σου
 Πόλη τη Θήβα, γλυκιά αν τη ζεις
 Χωρίς φόβο κάτω από τα δέντρα, έπρεπε
 Εσύ να τα σύρεις στο μακρινό Άργος, πάνω απ' αυτά
 Κι εκεί να κυβερνήσεις. Κι έκανες τον έναν μακελλάρη
 Του ειρηνικού Άργους, όμως αυτόν που τρόμαξε
 Τώρα κομματιασμένον τον εκθέτεις για να τρομοκρατείς τους
 δικούς σου.

ΚΡΕΩΝ

Συμβουλεύω τίποτε να μην πει, να μην συμφωνήσει
 Μαζί της όποιος το δικό του καλό έχει κατά νου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Εγώ όμως σας καλώ να με βοηθήσετε στα δύσκολα,
 Και μαζί τους εαυτούς σας να βοηθήσετε. Γιατί, όποιος διψάει
 Για εξουσία, πίνει νερό αλμυρό, να σταματήσει δεν μπορεί
 Κι άλλο να πει πρέπει. Χθες ήταν ο αδελφός, σήμερα εγώ.

ΚΡΕΩΝ

Κι εγώ περιμένω
 Ποιος στο πλευρό της θα σταθεί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ *αφού οι Γέροντες σιωπούν.*

Εσείς τ' ανέχεστε λοιπόν και το βουλώνετε μπροστά του.
 Κι αυτό από κανέναν δεν πρέπει να ξεχαστεί!

ΚΡΕΩΝ

Ξεκάθαρα το δείχνει.
 Διχασμένους, έτσι μας θέλει κάτω από τη θηβαϊκή στέγη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Εσύ που για ενότητα κραυγάζεις από την έριδα ζεις.

ΚΡΕΩΝ

Ζω πρώτα από έριδα εδώ κι ύστερα στο πεδίο του Άργους.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ασφαλώς. Έτσι είναι. Κι όποιος χρήση βίας έκανε ενάντια
Σ' άλλους, ενάντια στους δικούς του κάνει μετά.

ΚΡΕΩΝ

Μου φαίνεται στα όρνια θα με δώριζε η καλή μας.
Και δεν σε νοιάζει, αν η Θήβα, έτσι διχασμένη,
Σε ξένη δύναμη έπεφτε και βορά γινόταν;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Πάντα εσείς οι κυβερνώντες απειλείτε πως η πόλη
θα υποτασσόταν,
πως διχασμένη θα 'πεφτε βορά στους άλλους και τους ξένους,
Κι εμείς τον σβέρκο σκύβουμε και θυσίες σάς κουβαλάμε
Κι η πόλη τότε
Εξασθενημένη υποτάσσεται, σε ξένους βορά.

ΚΡΕΩΝ

Μου λες ότι εγώ την πόλη θα έριχνα βορά στους ξένους;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Μόνη της ρίχνεται σ' αυτούς, σκύβοντας τον σβέρκο σε σένα,
Γιατί ο άνθρωπος με σκυμμένο τον σβέρκο δεν βλέπει
αυτό που του ορμάει.
Μονάχα τη γη βλέπει, κι αλίμονο, αυτή θα τον δεχτεί.

ΚΡΕΩΝ

Άντε βρίζε τη γη, απόρριγμα, βρίζε την πατρίδα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Λάθος είν' αυτό. Γη είν' ο κόπος κι ο μόχθος. Πατρίδα
Δεν είναι μόνο το σπίτι. Ούτ' όπου κάποιος έχυσ' ιδρώτα
Ούτε το σπίτι που αβοήθητος κοιτάζει να φλέγεται
Ούτ' όπου τον τράχηλο σκύβει, αυτά δεν λέμε πατρίδα.

ΚΡΕΩΝ

Όμως εσένα η πατρίδα δεν σε λείει πια δική της,

Αλλά σ' έχει απορρίψει σαν βρόμα π' απλώνεται και
ρυπαίνει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Απορρίπτει εδώ εμένα ποιος; Υπάρχουν λιγότεροι
Στην πόλη αφότου εσύ κυβερνάς και θα γίνουν κι ακόμη
πιο λίγοι.
Γιατί έρχεσαι μόνος; Με πολλούς είχες φύγει.

ΚΡΕΩΝ

Τι τολμάς να πεις;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Πού είν' οι νέοι, οι άνδρες; Δεν θα επιστρέψουν πια;

ΚΡΕΩΝ

Κοίτα πώς ψεύδεται! Καθένας ξέρει ότι λείπουν ακόμη
μονάχα
Για να καθαρίσουν τελείως το πεδίο της μάχης από τα
πελέκια.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Και να εκτελέσουν για σένα το έσχατο έγκλημα και να
Γίνουν ο φόβος κι ο τρόμος, ώσπου οι πατεράδες τους
Να μην τους αναγνωρίζουν όταν θα κείτονται στο τέλος
Ίδια με σπαρακτικά θηρία επιτέλους σκοτωμένοι.

ΚΡΕΩΝ

Αυτή τους νεκρούς σπιλώνει!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ανόητε άνθρωπε, ο σκοπός μου δεν είναι να φανώ
ότι έχω δίκιο.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Δυστυχισμένη είναι, μην μετράς την κάθε της λέξη.

Όμως κι εσύ μην ξεχνάς, στο δικό σου πένθος μέσα
Μαινόμενη, την εξαίσια νίκη της Θήβας στη μάχη!

ΚΡΕΩΝ

Αυτό ακριβώς δεν θέλει αυτή,
Να εγκατασταθεί ο λαός της Θήβας στα σπίτια του Άργους.
Θα προτιμούσε να δει τη Θήβα ηττημένη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Καλύτερα ανάμεσα στα ερείπια της δικής μας πόλης
Να καθόμασταν ακόμη και πιο ασφαλείς να 'μασταν,
Παρά με σένα στα σπίτια του εχθρού.

ΚΡΕΩΝ

Το είπε, να, τώρα. Κι εσείς το ακούσατε.
Κάθε θεσμό παραβιάζει, αμετροεπής σαν φιλοξενούμενος
Που πολύ ακόμη δεν θα μείνει κι ούτε τον θέλουν πίσω,
Αλλ' αναιδής, τον μπόγο για να δέσει, κόβει από το στρώμα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Πήρα όμως μόνο το δικό μου· κι έπρεπε να το κλέψω.

ΚΡΕΩΝ

Πάντα μονάχα μέχρι τη μύτη του διπλανού σου βλέπεις,
Όμως την τάξη του κράτους, τη θεϊκή, δεν τη βλέπεις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Θεϊκή μπορεί να 'ναι, εντούτοις εγώ θα την
Προτιμούσα μ' ανθρωπιά, Κρέοντα, γιέ του Μενοικέα.

ΚΡΕΩΝ

Τράβα τώρα! Εχθρός μας ήσουν και θα μείνεις και κάτω,
λησμονημένη
Όπως ο πετσοκομμένος, αυτόν και κάτω θα τον αποφεύγουν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ποιος ξέρει μπορεί εκεί κάτω να ισχύει άλλο έθιμο.

ΚΡΕΩΝ

Ποτέ ένας εχθρός, ούτε και μετά θάνατον, δεν γίνεται φίλος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κι όμως γίνεται. Όχι για το μίσος, αλλά για την αγάπη ζω.

ΚΡΕΩΝ

Στον κάτω κόσμο πήγαινε λοιπόν, αφού ν' αγαπάς θέλεις,
Κι εκεί αγάπα. Όσο περνάει από μένα, κάτι σαν κι εσένα
Δεν ζουν εδώ για πολύ.

Μπαίνει η Ισμήνη.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Τώρα όμως έρχεται από την πύλη η Ισμήνη
Η φιλική, που ειρήνη επιδιώκει.
Όμως το δάκρυ υγραίνει,
Υγραίνει το ξαναμμένο από πόνο πρόσωπο.

ΚΡΕΩΝ

Ναι! Εσύ! που εκεί μέσα, σπίτι, στη γωνιά ζαρώνεις!
Δυο όντα φρικαλέα ανέθρεψα, φιδοφωλιά αδελφωμένη.
Έλα και πες μας αμέσως
Ήσουνα στην ταφή συνεργός
Ή με την αθωότητα έχεις να κάμεις;

ΙΣΜΗΝΗ

Δράστης είμαι, αν συναινεί η αδελφή μου.
Πήρα μέρος κι εγώ κι αναλαμβάνω την ευθύνη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αυτό όμως η αδελφή δεν θα το επιτρέψει.
Δεν θέλησε. Και μαζί μου δεν την πήρα.

ΚΡΕΩΝ

Διαπραγματευτείτε το αναμεταξύ σας! Στις λεπτομέρειες

δεν γίνομαι φιλικατζής.

ΙΣΜΗΝΗ

Για τη δυστυχία της αδελφής μου δεν ντρέπομαι
Και την παρακαλώ τώρα σύντροφο να με πάρει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Στο όνομα αυτών που αενάως υπάρχουν
Και που με λέξεις συνδέονται εκεί κάτω:
Αυτή που στα λόγια αγαπάει δεν μ' αρέσει.

ΙΣΜΗΝΗ

Αδελφή, για επανάσταση δεν έχουμε πάντα το σθένος,
Όμως για θάνατο ίσως μπορεί κι εγώ να το βρω.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Μην πεθάνεις έτσι γενικά. Ό,τι δεν σ' αγγίζει
Μην το οικειοποιείσαι. Αρκεί ο δικός μου θάνατος.

ΙΣΜΗΝΗ

Παραείναι αυστηρή η αδελφή. Εγώ σ' αγαπάω.
Αν φύγει αυτή, θα 'χω κάτι ν' αγαπάω ακόμη;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τον Κρέοντα, αυτόν αγάπα. Μ' αυτόν μείνε κι εγώ σας
αφήνω.

ΙΣΜΗΝΗ

Ίσως η αδελφή μου φχαριστιέται να με περιγελάει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ίσως όμως να την πονάει, και το ποτήρι της οδύνης μου
γεμάτο το ποθώ.

ΙΣΜΗΝΗ

Όμως αυτό που σου είπα ισχύει ακόμη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κι ήταν ωραίο. Το έχω όμως έτσι αποφασίσει.

ΙΣΜΗΝΗ

Επειδή ήμουν ελλειμματική απέναντί σου δεν σου λείπω, είν' έτσι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κάνε κουράγιο και ζήσε. Εμένα η ψυχή μου έχει πεθάνει, Μόνο τους πεθαμένους θέλω πια, αδελφή, να υπηρετώ.

ΚΡΕΩΝ

Απ' αυτές τις γυναίκες, σας λέω, η μια μόλις τώρα Παλάβωσε κι η άλλη είναι από καιρό παλαβή.

ΙΣΜΗΝΗ

Δεν μπορώ να ζήσω χωρίς αυτήν.

ΚΡΕΩΝ

Ποιος μιλάει γι' αυτήν. Αυτή πλέον δεν είναι καμμιά.

ΙΣΜΗΝΗ

Σκοτώνεις όμως μαζί και τη μνηστή του γιου σου.

ΚΡΕΩΝ

Χωράφια περισσότερα από ένα υπάρχουν για όργωμα. Εσύ ετοιμάσου για τον θάνατο. Για να ξέρεις όμως Πότε θα 'ρθει: όταν για τον κύκλιο χορό του Βάκχου Η Θήβα εκστασιασμένη στον γύρο θα μπαίνει. Πάρτε Τις γυναίκες από δω.

Ο φρουρός μπαίνει σπίτι με την Αντιγόνη και την Ισμήνη. Ο Κρέων διατάζει τον σωματοφύλακά του να παραδώσει το σπαθί του.

ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ παραλαμβάνοντας το σπαθί:

Εσύ που για τον κύκλιο χορό της νίκης ένδυμα φοράς
Το έδαφος πολύ σκληρά κι όπου πρασινίζει μην ποδοπατάς.
Εκείνον λοιπόν που σε θύμωσε πολύ
Άφησέ τον, ισχυρέ, για σέναν έπαινο να πει.

ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ δίνοντας στον Κρέοντα τον θύρσο:

Και μην τον γκρεμίσεις τόσο βαθιά,
 Όστε να μην μπορείς να τον δεις πια.
 Γιατί εκεί και στον πάτο όταν φτάσει ο απογυμνωμένος
 Από κάθε φόβο, κείτεται πια ελευθερωμένος. Την ντροπή όλη
 Έχει αποβάλει, τρομοκρατημένος και τρομερός, επαναστατεί
 Ο αποκηρυγμένος αφού στερήθηκε τ' ανθρώπινο, την
 αλλοτινή,
 Βιωμένη μορφή του θυμάται και πάλι, κι αναδύεται, ένας νέος.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Καρτερικά καθόντουσαν σε καταφαγωμένο από φλόγες σπίτι
 τα Λαχμυκά αδέρφια
 Μούχλα και μούσκλια για τροφή έχοντας, πάντα οι χειμώνες
 Πάγο τίναζαν πάνω τους κι οι γυναίκες οι δικές τους
 Δεν κατοικούσαν τη νύχτα εκεί και τη μέρα καθόντουσαν
 Μυστικά μέσα σε πορφυρές φασκιές. Κι όλο τον καιρό
 Έγερνε πάνω από τα κεφάλια τους ο βράχος απειλητικός.
 Όμως μονάχα όταν ο Πελίας
 Παρενέβη διαχωρίζοντάς τους με το ραβδί, αν και
 Μ' ελαφρό μόνο άγγιγμα, επαναστάτησαν και
 Χτυπώντας όλους τους καταπιεστές τούς εξολόθρευσαν.
 Το άγγιγμα αυτό ήταν το πιο ενοχλητικό αφού συχνά
 Το άθροισμα της αθλιότητας στρογγυλεύει με το ελάχιστο.
 Ο τυφλός ύπνος μέσα στη συμφορά, σαν οι εξουθενωμένοι
 Να κείτονται σε χρόνο αγέραστο, έχει ένα τέλος.
 Αργά γεμίζουν τα φεγγάρια και γρήγορα, άνισα,
 Λιγοστεύουν κι όσο περνάει ο καιρός
 Βλαστάνει το κακό, κιόλας
 Πάνω από την τελευταία ρίζα έχει το φως
 Καταδικασθεί στου Οιδίποδα τα σπίτια.
 Και το μεγάλο οικοδόμημα δεν πέφτει μοναχό

Αλλά πάνω σε πολλά άλλα πέφτει. Όπως όταν
 Στη θάλασσα του Πόντου εκεί κάτω με θυελλώδεις
 Θρακικούς ανέμους η μαύρη αβυσσαλέα αρμύρα
 Χιμάει σε μια καλύβα: από τα βάθη αναγυρίζει
 Τη σκοτεινή παραλία, την ανακατεύει κι αντιλαλούν
 Από τους αναστεναγμούς οι ανεμοδαρμένες ακτές.
 Ο Αίμων έρχεται εδώ, από τους γιούδες σου
 Ο νεώτερος, συντριμμένος που πρέπει να του
 Πεθάνει η Αντιγόνη, η νεαρή γυναίκα,
 Η γαμήλια, ριγμένη σε νεκροκρέββατο.

Μπαίνει ο Αίμων.

ΚΡΕΩΝ

Γιέ μου, εδώ έφτασε μια διάδοση πως εξαιτίας
 Της νεαρής γυναίκας εμφανίζεσαι μπροστά μου
 Όχι τόσο στον ηγεμόνα μάλλον στον πατέρα, κι αν είναι
 Έτσι, τελείως μάταια έρχεσαι. Επιστρέφοντας από τη μάχη,
 Που ευνοϊκά εξελίχτηκε χάρις στο αίμα που πολλοί έχυσαν,
 Αυτή ήταν η μοναδική ανυπάκοη που συνάντησα να
 δυσανασχετεί
 Με τη νίκη του Οίκου μας, να ενδιαφέρεται μόνο για δικό
 της θέμα
 Και μάλιστα άσχημο.

ΑΙΜΩΝ

Κι όμως γι' αυτό
 Έρχομαι και με την επιθυμία να μην ηχήσει
 Στον πατέρα άσχημα η γνώριμη φωνή
 Εκείνου που αυτός γέννησε, όταν στον ηγεμόνα
 Κομίζει την άσχημη φήμη.

ΚΡΕΩΝ

Αν κάποιος γεννήσει αναιδή παιδιά, γι' αυτόν μπορούν
Μόνο να λένε πως σκοτούρες για τον εαυτό του και
Κοροϊδίες πολλές από τη μεριά των εχθρών του γέννησε.
Το ξινό ερεθίζει τον ουρανίσκο γι' αυτό και προσφέρεται.

ΑΙΜΩΝ

Έχεις πολλά να διοικείς. Αν πράγματι αγαπάς
Φήμες της αρεσκείας σου πάντα ν' ακούς, μην κοπιάζεις
Παρά πολύ με προσπάθειες: λύσε πάραυτα
Το πανί, σαν άνδρας που δεν είναι στο τιμόνι πια,
κι άφησε δώθε κείθε να πηγαίνεις!
Τρόμο προκαλεί το όνομά σου στον λαό. Έτσι που αν κάτι
Μεγάλο ξεσπάσει θα σου το μεταφέρουν το πολύ-πολύ
Σαν φλόγα μικρή. Όμως η συγγένεια έχει ένα πλεονέκτημα,
Ότι σ' αυτήν δεν υπαγορεύονται όλα από το όφελος. Μερικά
Χρεωστούμενα δεν θα απαιτηθούν καν κι έτσι μπορούμε
Καμμιά φορά από συγγενείς ν' ακούσουμε αλήθειες.
Αφού κι εξαγριωμένοι μετριάζουμε γι' αυτούς τον τόνο.
Να σου το πει δεν μπορεί δυστυχώς ο αδελφός μου, ο
Μεγαρεύς,
Που αγωνίζεται στο Άργος και δεν έχει γυρίσει και που
Τι είναι φόβος δεν γνωρίζει, έτσι εγώ πρέπει να σ' το πω.
Μάθε, στην πόλη επικρατεί μεγάλη εσωτερική δυσαρέσκεια.

ΚΡΕΩΝ

Κι εσύ μάθε: αν η οικογένειά μου είναι διεφθαρμένη,
Τότε τον εχθρό μου εγώ τρέφω. Συγκεκριμένος δεν μας είναι,
Για τον εαυτό του ειδικά δεν ξέρει κι ούτε άλλους βρίσκει, αυτοί
Ούτε στην αγανάκτηση δεν είν' ακόμη ενωμένοι, όταν ο ένας
Για φόρους κι ο άλλος για στρατιωτική θητεία παραπονούνται.
Κρατημένοι κι οι δύο κάτω από τη δική μου πυγμή αλλά
Χωρισμένοι μεταξύ τους με την ισχύ των ακοντίων. Αν όμως

Προκύψουν εκεί ρωγμές κι η ηγεμονική αρχή εμφανίζεται
 Διχασμένη και διατάζει και γίνεται ασαφής, τότε
 Το χαλίκι σε κοτρόνες μετατρέπεται και τον Οίκο πιέζει
 Που από μόνος του έχει παραδοθεί. Μίλα
 Όμως θ' ακούσω αυτόν που γέννησα και που όρισα
 Επικεφαλής των εκλεκτών ακοντιστών, τον γιό μου.

ΑΙΜΩΝ

Η αλήθεια είναι κάπου ανάμεσα. Δεν λένε
 Στ' αμόνι που ψέμα δεν γνωρίζει σφυρηλατείται η γλώσσα;
 Αυτή που δεν ήθελε ν' αφήσει τον αδελφό να φαγωθεί
 Από σκυλιά ανελέητα: σ' αυτό η πόλη είναι
 Με το μέρος της, αποδοκιμάζοντας εντούτοις
 Το έγκλημα του νεκρού.

ΚΡΕΩΝ

Κι αρκετό αυτό δεν είναι. Εγώ το λέω νωθρότητα.
 Ν' αποκόβω ό,τι είναι σάπιο δεν αρκεί·
 Πρέπει αυτό να γίνεται δημόσια, έτσι ώστε αξέχαστο
 Να μένει στον επόμενον σάπιον ότι το σάπιο αποκόβω.
 Και το χέρι μου πρέπει να δείχνει πως αλάθητα χτυπάει.
 Εσύ όμως, λίγα γνωρίζοντας, από την κατάσταση
 Τίποτε μην ξέροντας, με συμβουλεύεις: κοίτα γύρω σου
 Μ' αβεβαιότητα, πάρε ιδέες άλλων, μίλα τη γλώσσα τους,
 Λες κι οι ιθύνοντες να μπορούσαν τα πολλά σώματα
 Να συντονίσουν για ένα βαρύ έργο όντες μονάχα
 Στα αυτιά περιορισμένοι και δειλοί.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Δύναμη πολλή όμως σπαταλάει η επιβολή σκληρών
 τιμωριών.

ΚΡΕΩΝ

Δύναμη απαιτείται να μπήξεις στη γη τ' αλέτρι να οργώσει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Μια ήπια όμως διάταξη καταφέρνει πολλά ακόπως.

ΚΡΕΩΝ

Διατάξεις υπάρχουν κάθε είδους. Όμως: ποιος διατάσσει;

ΑΙΜΩΝ

Κι αν ακόμη δεν ήμουν γυιός σου θα έλεγα: εσύ.

ΚΡΕΩΝ

Εφόσον υποχρεούμαι, πρέπει να το επιτελώ με τον τρόπο μου.

ΑΙΜΩΝ

Με τον τρόπο σου, φτάνει να 'ναι ο τρόπος ο σωστός.

ΚΡΕΩΝ

Μη γνωρίζοντας όσα γνωρίζω δεν μπορείς να τον ξέρεις.
Είσαι φίλος όποιος κι αν είν' ο τρόπος που θα ενεργήσω;

ΑΙΜΩΝ

Θα 'θελα να ενεργήσεις έτσι ώστε να 'μαι φίλος
Και να μην λες εσύ έχεις δίκιο και κανείς άλλος,
Γιατί όποιος μονάχος αυτός για τον εαυτό του πιστεύει
'Ότι έχει σκέψη, γλώσσα και ψυχή όχι όπως οι άλλοι,
'Έναν τέτοιο άνθρωπο αν τον ανοίγαμε,
Θα αποκαλυπτόταν άδειος. Για έναν άνδρα όμως,
Αν σε κάτι σοφά αυτός πράττει, δεν αποτελεί ντροπή
Πολλά να διδάσκεται και τίποτε υπερβολικά να μην μετέρχεται.
Κοίτα πώς στον χείμαρρο που κατακυλάει
Λυγίζουν όλα τα δέντρα, σ' όλα αυτά με τη θαλπωρή του ήλιου
Οι κλώνοι αναθάλλουν, όμως εκείνα που αντίσταση φέρνουν
Πεθαίνουν αμέσως. Κι ακόμη όταν παραφορτωμένο πλοίο
Πλησίστιο πλέει και χωρίς λίγο να μουδάρει τα πανιά:
Γέροντας απ' τους πάγκους οι κωπηλάτες,
Αναγκάζεται κάτω στο τέλος να πάει και ναυαγεί.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Υποχώρησε εκεί όπου το πνεύμα πνέει, χάρισέ μας αλλαγή
Κι ακολούθησε εμάς σε ό,τι εμείς, πλάσματα φθαρτά,
Διστάζουμε, νιώσε κι εσύ μαζί μας δισταγμό.

ΚΡΕΩΝ

Και τον αμαξά
Τ' άλογα οδηγούν! Αυτό είναι που θέλεις;

ΑΙΜΩΝ

Και τ' άλογα
Αν τα ρουθούνια τους βαραίνει μυρωδιά από κουφάρι
Σε σφαγείο μπορεί ν' αφηνιάσουν, θαμπωμένα
Από το πού τα οδηγείς χτυπώντας τα αλύπητα,
Και στον γκρεμό μπορεί να πέσουν μ' άμαξα κι αμαξά.
Μάθε πως η πόλη από τ' αγκάθι της αμφιβολίας
Για το πόσο την απειλεί η ειρήνη είναι ξετρελλαμένη,
ενώ έχουμε ακόμη πόλεμο.

ΚΡΕΩΝ

Πόλεμος δεν υπάρχει πια. Ευχαριστώ για το μάθημα.

ΑΙΜΩΝ

Κι έπειτα ότι εσύ προετοιμάζοντας τα επινίκια
Σκοπεύεις αιματηρά να εκκαθαρίσεις
Στον Οίκο όλους εκείνους που σε δυσαρέστησαν,
Την υποψία αυτή συχνά μου την εμπιστεύτηκαν.

ΚΡΕΩΝ

Ποιοι; Εδώ θα μπορούσες να προσφέρεις υπηρεσία.
Πολύ μεγαλύτερη απ' το να θέλεις να 'σαι φερέφωνο
Αυτών που τόσο ύποπτα για υποψία φλυαρούν.

ΑΙΜΩΝ

Ξέχασέ τους.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Από τις αρετές όποιου κυβερνάει
Η πιο σωτήρια, λένε, είναι να ξέρει να ξεχνά.
Άσε παλιό να 'ναι αυτό που παλιό είναι.

ΚΡΕΩΝ

Έτσι τόσο γέρος που είμ' εγώ,
Μου πέφτει δύσκολο να ξεχάσω. Εσύ όμως
Δεν θα μπορούσες αν σε παρακαλούσα
Να ξεχάσεις αυτήν για την οποία εκτίθεσαι τόσο,
Όστε όλοι όσοι μ' εποφθαλμιούν να γκρινιάζουν:
Αυτός, καταπώς φαίνεται, είναι σύμμαχος της γυναίκας.

ΑΙΜΩΝ

Του δικαίου είμαι, όπου κι αν αυτό εμφανίζεται.

ΚΡΕΩΝ

Κι όταν εμφανίζεται όπου υπάρχει τρύπα.

ΑΙΜΩΝ

Παρά την προσβολή η έγνοια μου
Δεν παύει για σένα.

ΚΡΕΩΝ

Κι ακόμη ότι το κρεβάτι σου θα μείνει άδειο.

ΑΙΜΩΝ

Αυτό θα το 'λεγα ανοησία, αν δεν το 'λεγε ο πατέρας.

ΚΡΕΩΝ

Αυτό θα το 'λεγα αναίδεια, αν δεν το 'λεγε δούλος γυναίκας.

ΑΙΜΩΝ

Που προτιμάει δούλος της γυναίκας να 'ναι παρά δικός σου.

ΚΡΕΩΝ

Τώρα ειπώθηκε και δεν μπορεί πίσω να παρθεί.

ΑΙΜΩΝ

Κι ούτ' υπάρχει πρόθεση. Όλα ήθελες να τα πεις
Και τίποτε να μην ακούσεις.

ΚΡΕΩΝ

Απομακρύντε την παλιοφύτρα! Αμέσως!

ΑΙΜΩΝ

Απομακρύνομαι μόνος, ώστε κανέναν να μην βλέπεις
Ανάστημα μπροστά σου να σηκώνει και να τρέμεις.

Ο Αίμων φεύγει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Κύριε, αυτός που οργισμένος έφυγε είν' ο νεώτερος σου.

ΚΡΕΩΝ

Όμως τις γυναίκες δεν τις γλιτώνει από το θάνατο.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Αλήθεια σκέφτεσαι να τις σκοτώσεις και τις δύο;

ΚΡΕΩΝ

Όχι, αυτήν που κράτησε αποστάσεις όχι, δίκιο έχεις.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Και για την άλλη τι συλλογίζεσαι, πώς θες να τη σκοτώσεις;

ΚΡΕΩΝ

Να την οδηγήσω έξω από την πόλη, όπου τώρα του Βάχχου
Ο κύκλιος χορός τις φτέρνες των δικών μου σηκώνει στον αέρα.
Η ένοχη σε πέτρινο λάκκο ζωντανή να κλεισθεί όπου
μοναχικό
Θα 'ναι ανθρώπου χνάρι μονάχα με κριθάρι και κρασί, όπως
Στους νεκρούς το οφείλουμε, σα να 'ναι κι η ίδια θαμμένη.
Έτσι το ορίζω
Για να μην καταστραφεί η πόλη εξολοκλήρου.

Ο Κρέων φεύγει προς την πόλη.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Σαν σύννεφα βουνό στέκεται τώρα εμπρός μου,
 Ότι ήγγικεν η ώρα που το παιδί του Οιδίποδα στο δώμα
 Ακούει από μακριά τη μουσική του Βάκχου κι ετοιμάζεται
 για την έσχατη οδό.
 Γιατί τώρα καλεί αυτός τους δικούς του και πάντα για χαρά
 ακόμη διψασμένη
 Η βαριόθυμη πόλη μας του δίνει χαρμόσυνη απάντηση.
 Γιατί μεγάλη η νίκη κι ακαταμάχητος ο Βάκχος όταν αυτήν
 Που 'χει έγνοιες πλησιάζει και της δίνει το ποτό της
 λησμονιάς.
 Μακριά πετάει αυτή το πένθιμο για τους γιουούς ρούχο που στο
 Ράψιμό του παρευρίσκεται, και στου Βάκχου το όργιο τρέχει
 επιζητώντας να εξαντληθεί.

Οι Γέροντες φέρνουν θύρσους.

Πνεύμα των ηδονών της σάρκας κι όμως
 Στη διαμάχη πάντα νικητή! Ακόμη και τους εξ αίματος
 Συγγενείς σμίγει ο πανίσχυρος διεκδικητής.
 Ποτέ δεν καταρρίπτεται κι όποιον καταλαμβάνει, του
 Σαλεύουν τα λογικά. Όποιον αρπάζει, μανία τον πιάνει.
 Έτσι που αυτός και κάτω απ' τον ζυγό να σηκώνει κεφάλι,
 Ενώ νέο σβέρκο φτιάχνει, και να μην φοβάται
 Της αλυκής την καυτή ανάσα ούτε το πλοίο με τη λεπτή
 Καρίνα πάνω στα νερά τα μελανά. Δέρματα με διαφορετικό
 Χρώμα μπερδεύει κι όλα μαζί κοντά
 Τα φέρνει όμως το βασίλειο της γης δεν το ερημώνει
 Με των χεριών τη βία αλλ' ειρηνικό πνεύμα από την αρχή
 Των πάντων είναι και για τις μεγάλες εν τω γίγνεσθαι

Συνευνοήσεις ένας συμπαραστάτης. Απόλεμος συμπράττει
Εδώ η θεϊκή ομορφιά.

*Μπαίνει η Αντιγόνη, την οδηγεί ο φύλακας και τη συνοδεύουν
υπηρέτριες.*

ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Τώρα όμως κι εγώ ο ίδιος, να,
Βγαίνω από τον ρυθμό και πλέον δεν μπορώ
Να σταματήσω των δακρύων την πηγή,
Γιατί τώρα, να, η Αντιγόνη τα δώρα των νεκρών,
Κριθάρι και κρασί, πρέπει να παραλάβει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Πολίτες της πόλης των πατέρων μου, δείτε με
Να πορεύομαι τον τελευταίο δρόμο
Και ν' αντικρίζω
Του ήλιου το τελευταίο φως.
Κι αυτό ξανά ποτέ;
Γιατί ο θεός του θανάτου, εκείνος που όλους κάποτε
Για ύπνο μας βάζει, εμένα στου Αχέροντα την όχθη
Ζωντανή με οδηγεί.
Και γάμος για μένα δεν θα γίνει, κανένα
Νυφιάτικο τραγούδι δεν θα με γιορτάσει,
Του Αχέροντα είμαι η νύφη εγώ.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Ξακουσμένη όμως, μ' εγκώμια για συνοδεία
Εκεί μεταβαίνεις, σ' αυτόν τον θάλαμο των νεκρών.
Αργή αρρώστεια δεν σ' έλιωσε, σίδηρο
Τίμημα γι' άλλο σίδηρο δεν σε σκότωσε.
Αλλά τη ζωή σου κατά το θέλημά σου
Ζώντας την ζωντανή εσύ κάτω βαδίζεις,
Στον κόσμο των νεκρών.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αλίμονό μου, με περιγελούν!
 Εμένα, αυτήν που ακόμη δεν βυθίστηκε,
 Που ακόμη βλέπει την ημέρα.
 Πόλη κι εσείς, ω της πόλης μου
 Ευκατάστατοι άνδρες! Όμως, όμως πρέπει
 Να δώσετε εσείς κάποτε για μένα μαρτυρία,
 Πόσο άκλαυτη από αγαπημένους και βάση
 Με τι νόμους στη βαθιά σκαμμένη κρύπτη εγώ
 Σ' ανήκουστο τάφο πρέπει να πάω. Εγώ
 Όχι με τους θνητούς
 κι όχι με τις σκιές συνταιριασμένη,
 Ούτε της ζωής ούτε του θανάτου.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Η εξουσία όπου είναι σε ισχύ
 Δεν υποχωρεί. Την έχει διαφθείρει
 Οργισμένη η αυτοαναγνώριση.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ω πατέρα μου, ω δύστυχη μάνα,
 Που απ' αυτούς θλιμμένη μια μέρα προήλθα
 Που σ' αυτούς καταραμένη
 Ανύπαντρη να κατοικήσω έρχομαι.
 Αχ, αχ αδελφέ μου,
 Για να ζήσεις γλυκά έπεσες!
 Κι εμένα, τη μόνη που εκεί ακόμη υπήρχε,
 Κάτω εσύ μαζί σου τραβάς.

ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ *βάζοντας μπροστά της μια γαβάθα με κριθάρι*

Αλλά και της Δανάης το κορμί αναγκάστηκε
 Αντί για των ουρανών το φως υπομονετικά
 Τη σιδερένια φυλακή να δεχτεί. Στο σκοτάδι κειτόταν.
 Κι όμως από μεγάλη γενιά ήταν αυτή, παιδί μου.

Και μετρούσε στον πλαστουργό του χρόνου εκεί
Τους χτύπους των ωρών τους ολόχρυσους.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Πολυθρήνητα άκουσα πως πέθανε
Αυτή που από τη Φρυγία ήρθε,
Του Τάνταλου η κόρη,
Στην κορυφή του Σίπυλου.
Κύρτωσε, κι όπως ο κισσός κάποιον
Σιγά-σιγά περιτυλίγει, ο βράχος συρρικνωμένη
Μέσα του την έκλεισε· κι όμως σ' αυτήν,
Άνδρες λένε, ο χειμώνας είναι μόνιμος
Και τον λαιμό της ξεπλένει κάτω από τα ματόκλαδα
Με δάκρυα που έχουν τη διαύγεια χιονιού. Ολόδια
Μ' εκείνην κι εμένα βάζει για ύπνο, ένα πνεύμα.

ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ *βάζοντας μπροστά της ένα κανάτι με κρασί.*

Άγια όμως αυτή κι άγια γεννημένη,
Εμείς όμως χώμα και γεννημένοι από θνητούς.
Σίγουρα παρέρχεσαι, αλλά με τρόπο τρανό. Κι όχι
Χωρίς ομοιότητα με των θεών τα θύματα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Με παρατάτε από τώρα κιόλας αναστενάζοντας.
Ψηλά ατενίζετε μες στο γαλαζωπό, μέσα στα μάτια
Ποτέ δεν με κοιτάτε. Κι όμως, μονάχα κάτι ιερό
Όσια έχω επιτελέσει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Και σβέλτα γραπώθηκε ο γυιός του Δρύαντα
Μετά το παθιασμένο βρίσιμο στην αδικία
Από τον Διόνυσο και κάτω από σωρούς πέτρας που
Κατρακύλησαν σκεπάστηκε. Κι έμαθε να γνωρίζει τον θεό
Μέσα στην παραφροσύνη ψηλαφώντας με γλώσσα υβρίζουσα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Και θα 'ταν καλύτερα επίσης, αν εσείς συλλέγατε
 Το βρίσιμο στην αδικία και το στεγνώνατε
 Από τα δάκρυα και χρήσιμο το κάνατε. Η ματιά σας
 Δεν φτάνει μακριά.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Όμως σε βράχους απ' ασβέστη όπου θάλασσα είναι
 Κι από δυο μεριές στις ακτές του Βοσπόρου,
 Εκεί, κοντά στην πόλη, το πνεύμα του πολέμου
 Έβλεπε πως στα δυο παιδιά του Φινέα,
 Τα τόσο διορατικά, μ' ακόντια διαπεράστηκαν
 Τα μάτια αετού που είχαν και σκότος εγένετο
 Στις θαρραλέες κόγχες.
 Όμως τρομερή είναι η δύναμη του πεπρωμένου.
 Ούτε πλούτος ούτε το πνεύμα του πολέμου
 Ούτε και πύργος κανένας να της ξεφύγει μπορεί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Μην μιλάτε, σας παρακαλώ, για πεπρωμένο.
 Αυτό το γνωρίζω. Για κείνον μιλήστε
 Που με σκοτώνει αθώα. Σ' αυτόν επισυνάψτε
 Ένα πεπρωμένο! Γιατί μην πιστεύετε
 Ότι εσείς θα γλιτώσετε, κακορίζικοι.
 Άλλα σώματα κομματιασμένα
 Άταφα θα δείτε σωρό να σχηματίζουν γύρω
 Από τον άταφο. Εσείς που τον πόλεμο του Κρέοντα
 Σε τόπους μη πάτριους μεταφέρατε, όσες
 Μάχες κι αν αυτός κέρδισε, η τελευταία θα
 Σας καταπιεί. Εσείς που λάφυρα απαιτούσατε δεν
 Θα δείτε αμάξια να 'ρχονται γεμάτα, αλλά άδεια.
 Σας κλαίω για όσα θα δείτε ζωντανοί,
 Όταν η σκόνη τα δικά μου μάτια θα 'χει γεμίσει!

Γλυκιά Θήβα, των πατέρων μου πόλη! Κι εσείς
Πηγές της Δίρκης γύρω από τη Θήβα, όπου τ' αμάξια
Ανηφορίζουν, αχ εσείς άλση ιερά! Πώς τον λαιμό
Μου σφίγγει αυτό που θα σου συμβεί! Οι απάνθρωποι
Από σένα προήλθαν, γι' αυτό στάχτη
Θα χρειαστεί να γίνεις. Πέστε
Σ' όποιον ρωτήσει για την Αντιγόνη, αυτήν
Την είδαμε να δραπετεύει στον τάφο.

Η Αντιγόνη φεύγει με τον φρουρό και τις υπηρέτριες.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Έστριψε κι έφυγε με βήμα αποφασιστικό, σαν να
οδηγούσε
Εκείνη τον φύλακά της. Προχώρησε πέρα από την
πλατεία,
Εκεί όπου της νίκης οι ορειχάλκινες στήλες
Είναι κιόλας στημένες. Τότε το βήμα της τάχυνε.
Έσβησε.

Όμως κι αυτή έφαγε κάποτε
Από το ψωμί που ήταν ψημένο
Σε πέτρα σκοτεινή. Στους ίσχιους των πύργων
Που έκρυβαν τη δυστυχία ήσυχα καθόταν, ώσπου αυτό που
Από του Λαβδάκου τα σπίτια θανάσιμα είχε εκκινήσει,
Θανάσιμα επανέκαμψε. Το αιματοβαμμένο χέρι
στους οικείους το μοιράζει κι αυτοί
δεν το παίρνουν, αλλά τ' αρπάζουν.
Μόνον μετά από τότε βρέθηκε αυτή
Οργισμένη σ' ουρανό ελεύθερο, κι επιπλέον
Αναγκασμένη στο καλό!
Η παγωνιά την είχε αφυπνίσει.
Πριν κι η τελευταία υπομονή αναλωθεί

Και πριν το τελευταίο έγκλημα αγγίξει το όριο,
 Το παιδί του τυφλού Οιδίποδα δεν είχε βγάλει
 Από τα μάτια τον λιωμένο από τον χρόνο επίδεσμο
 Για να κοιτάξει μέσα στην άβυσσο.
 Εξίσου μη βλέποντας σηκώνει
 Κι η Θήβα τώρα την πατούσα και τρικλίζοντας
 Γεύεται το ποτό της νίκης με τα μύρια βότανα,
 Που στα σκοτεινά τ' ανακάτεψαν,
 Και το καταπίνει κι αλαλάζει.

Ο Τειρεσίας έρχεται εδώ, ο τυφλός, ο μάντης, πιθανόν
 Παρακινημένος από κακές φήμες για εντεινόμενη έριδα
 Και για ανταρσία που από κάτω κοχλάζει.

*Μπαίνει ο Τειρεσίας, οδηγημένος από ένα παιδί, και τον ακολουθεί
 ο Κρέων.*

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Πάντα αργά, παιδί μου, βάδιζε ομοιόμορφα
 Χωρίς τον κύκλιο χορό να σ' έχει ξετρελλάνει,
 Οδηγείς εσύ. Ο οδηγούμενος
 Τον Βάκχο δεν ακολουθεί.
 Είν' αναπότρεπτη η πτώση εκείνου που πολύ ψηλά
 Από το έδαφος σηκώνει την πατούσα.
 Και κοίτα να μην κουτουλήσεις
 Στις νικητήριες στήλες. Νίκη
 Κραυγάζουν στην πόλη
 Και η πόλη γέμισε με παλαβούς!
 Κι ακολουθεί
 Ο τυφλός αυτόν που βλέπει, όμως τον τυφλό
 Ένας ακόμη πιο τυφλός ακολουθεί.

ΚΡΕΩΝ που τον ακολουθούσε χοροϊδεύοντας.

Τι είν' αυτά εκεί που μουρμουρίζεις
Για τον πόλεμο, γκρινιάρη;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Αυτά είν' αυτά, γιατί, ανόητε,
Πριν τη νίκη χόρεψες.

ΚΡΕΩΝ

Δύστροπε γέροντα, βλέπεις
Αυτά που δεν υπάρχουν, όμως
Τις στημένες στήλες γύρω που προεξέχουν
Δεν τις βλέπεις.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Δεν τις βλέπω. Κι ανεμπόδιστη
Μένει η κρίση μου. Και γι' αυτό έρχομαι,
Φίλοι μου αγαπητοί. Γιατί ακόμη και της δάφνης
Τα παχιά φύλλα σπάνια τα καταλαβαίνω,
Πριν αυτά αφού στεγνώσουν τ' ακούσω να θροΐζουν,
Ειδάλλως τα δαγκώνω και την πίκρα τους
Γεύομαι και καταλαβαίνω πως είναι δάφνη.

ΚΡΕΩΝ

Οι γιορτές δεν σ' αρέσουν. Αμέσως μετά
Με πιο τρομερό στόμα μας μιλάς.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Τρομερό είδα. Ακούστε τι η ορνεοσκοπία
Προμηνύει για τη Θήβα, που τόσο έχει μεθύσει
Από πρόωρη νίκη κι είν' από την εκκωφαντική
Κραυγή στου Βάχχου τον κύκλιο χορό κουφή. Κει που
καθόμουν
Σε κάθισμα παλιό είχα μπροστά μου ένα λιμάνι με των
πουλιών

Όλα τα είδη. Άκουσα τότε στους αιθέρες φτεροκόπημα
φονικό.

Κι ήταν μια άγρια συμπλοκή, ξέσκισμα με τα νύχια
Από πετούμενα που αλληλοσφάζονταν. Φοβισμένος δοκίμασα
Να διαβάσω στους βωμούς τη φωτιά που βιαστικά άναψα.
Και πουθενά δεν βρήκα φωτιά καλή. Μονάχα καπνός έμενε
Κάτω πηχτός και στο σφάγιο τα κόκκαλα από τα μεριά του
Πρόβαιναν ακάλυπτα κάτω από το λίπος που τα σκέπαζε.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Πολύ κακό σημάδι τη μέρα της νίκης,
Και φήμη που τη χαρά κατασπαράσσει!

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Για τ' άμορφα σημάδια που οργίασαν να η θανάσιμη εξήγηση:
Κρέων, εσύ είσαι η αιτία που αρρώστησε η πόλη.
Γιατί οι βωμοί και οι σχάρες έχουν μαγαριστεί
Από τους σκύλους και τα πουλιά που χόρτασαν
Με τον γιού του Οιδίποδα που ανάρμοστα έπεσε.
Να γιατί δεν απηχούν πλέον καλά προμηνύματα
Οι κρωγμοί των πουλιών, λίπος αυτά έφαγαν
Από άνθρωπο νεκρό. Όμως τέτοιον καπνό οι θεϊκές δυνάμεις
Τον απαρέσκονται. Γι' αυτό υποχώρησε μπρος στον νεκρό
Και μην καταδιώξεις εκείνον που είναι πεθαμένος!

ΚΡΕΩΝ

Τα πουλιά σου, γέροντα,
Πετούν καλά για σένα. Αυτό το ξέρω. Έχουν πετάξει
Όμως και για μένα! Δεν είμαι δα αμάθητος
Στο εμπόριο και στην τέχνη των χρησμολόγων,
Μια και δεν τσιγγουνεύομαι τα λεφτά. Πιάσε λοιπόν
Ήλεκτρο από τις Σάρδεις κι από τις Ινδίες χρυσάφι,
Να ξέρεις όμως τον άνανδρο αυτόν δεν θα τον θάψω
Και δεν φοβάμαι του ουρανού αρρώστειες.

Κανένας άνθρωπος δεν υποκινεί θεούς, αυτό το ξέρω.
Αλλά πέφτουν, γέρο,
Από τους θνητούς ακόμη κι οι πολύ ισχυροί
Με πτώση πολύ αισχρή, αν τέτοιες λέξεις
Που είν' αισχρές ωραία τις ξεστομίζουν για το κέρδος.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Είμαι πολύ γέρος για να κοπιάσω να κερδίσω
Λιγάκι ακόμη χρόνο ζωής.

ΚΡΕΩΝ

Κανείς δεν είναι τόσο γέρος,
Που να μη θέλει παραπάνω να γεράσει.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Το ξέρω.
Όμως ξέρω και κάτι ακόμη.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Πες το Τειρεσία.
Κύριε, άφησε ν' ακούσουμε τον μάντη.

ΚΡΕΩΝ

Πες το, μ' όποιον τρόπο θέλεις, μόνο άσε τα παζαρέματα.
Γιατί των χρησμολόγων όλη η συντεχνία τ' ασήμι αγαπάει.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Κι οι τύραννοι το προσφέρουν έχω ακουστά.

ΚΡΕΩΝ

Κι όταν κάποιος είναι τυφλός,
Τότε δαγκώνει το νόμισμα και ξέρει:
Ασήμι είναι.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Και δεν θα 'θελα να μου προσφέρεις κανένα.
Γιατί στον πόλεμο κανείς δεν ξέρει τι περισώζει.
Είτ' ασήμι είτε τους γιουούς του είτε την εξουσία.

ΚΡΕΩΝ

Ο πόλεμος έχει τελειώσει.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Έχει πράγματι;

Να σε ρωτήσω κάτι;

Μια κι εγώ, όπως μου λες, τίποτε δεν ξέρω

Πρέπει ένας σαν κι εμάς να ρωτάει. Μια κι εγώ

Τα μέλλοντα, όπως μου λες, δεν μπορώ να τα δω πρέπει

Στα τωρινά και στα παρελθόντα να κοιτάζω κι έτσι συνεχίζω

Ν' ασκώ την τέχνη μου και μάντης να 'μαι. Είν' αλήθεια ότι βλέπω

Αυτό μόνο που κι ένα παιδί βλέπει: ότι στις νικητήριες στήλες

Ο ορείχαλκος είναι πολύ λίγος. Λέω: επειδή φτιάχνουν ακόμη

Πολλά ακόντια. Αφού για το στράτευμα ράβουν τώρα

Προβιές, λέω: σαν να 'ρχεται φθινόπωρο. Κι αφού

Παστώνουν ψάρια, σαν να 'χουμε εκστρατεία τον χειμώνα.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Νόμιζα πως αυτό συνέβαινε πριν νικήσουμε στη μάχη

Κι ακυρώθηκε τώρα; Και νόμιζα πως η λεία θα έφτανε

Τώρα από το Άργος με σίδερο και ψαρικά.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Κι υπάρχουν φύλακες ένα σωρό, αν πολλούς

Φρουρούν ή λίγους κανείς δεν ξέρει. Όμως διχόνοια

Επικρατεί στον Οίκο σου και διόλου λήθη όπως

Συνήθως μετά από ευτυχείς επιχειρήσεις. Κι ακούστηκε

Ότι ο Αίμων, ο γιός σου, έφυγε από σένα ταραγμένος

Γιατί την Αντιγόνη, που έχει αρραβωνιαστεί,

Σε κρύπτη μες στον βράχο πέταξες όταν αυτή

Στον αδελφό, τον Πολυνείκη, τάφο θέλησε να σκάψει

Γιατί εσύ αυτόν τον σκότωσες κι άταφο τον παράτησες,

Όταν αυτός ενάντιά σου ξεσηκώθηκε γιατί ο δικός σου

Ο πόλεμος τού πήρε τον αδελφό, τον Ετεοκλή.
 Έτσι ωμό σε ξέρω με την ωμότητα εμπλεκόμενο,
 Κι αφού κουτός δεν έγινα από το ασήμι, σου θέτω
 Τη δεύτερη ερώτηση: γιατί είσαι σκληρός,
 Κρέοντα, γιέ του Μενοικέα; Για να σε διευκολύνω:
 Είν' επειδή σου λείπει για τον πόλεμό σου ο σίδηρος;
 Τι είν' αυτό που διέπραξες, ανόητο ή κακό, ώστε τώρα
 Να πρέπει να συνεχίσεις το κακό κι ανόητο να πράττεις;

ΚΡΕΩΝ

Αχρείε εσύ δίγλωσσε!

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Μισόγλωσσος χειρότερα θα 'ταν.
 Όμως τη διπλή απάντησή μου την έχω κι είναι: καμμιά.
 Και συνδέω το τίποτε με το τίποτε και λέω: Τα άθλια
 οικονομικά
 Απαιτούν μεγάλους άνδρες, κανέναν δεν βρίσκουν.
 Ο πόλεμος επεκτείνεται και σπάει το πόδι του.
 Το πλιάτσικο φέρνει πλιάτσικο κι η σκληρότητα γεννάει
 σκληρότητα.
 Μετά το κι άλλο, υπάρχει ακόμη κι άλλο, και τελικά στο
 τίποτε καταλήγει.
 Κι ενώ εγώ προς τα πίσω και γύρω μου έτσι κοιτάξα,
 Δείτε εσείς προς το μέλλον κι από φρίκη ανατριχιάστε.
 Πάρε με από δω, παιδί.

Ο Τειρεσίας φεύγει οδηγημένος από το παιδί.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Κύριε, κι αν τα μαλλιά μου ήσαν
 Πριν λίγο μαύρα, θα είχαν γίνει
 Τώρα πια λευκά. Ο οργισμένος άνδρας
 Πολύ βαριά πράγματα είπε,

Τα πιο βαριά δεν τα 'πε.

ΚΡΕΩΝ

Κι εγώ αυτό θα πω: γιατί
Κάτι που δεν έχει ειπωθεί, να το συζητάμε;

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Κρέοντα, γιέ του Μενοικέα, τότε
Οι νέοι θα γυρίσουν πίσω στην
Πόλη που από άνδρες έμεινε άδεια και πώς
Πάει ο πόλεμος, Κρέοντα, γιέ του Μενοικέα;

ΚΡΕΩΝ

Αφού κάποιος κακοπροαίρετος τράβηξε σ' αυτό
Την προσοχή, θα το πω: τούτος, στον οποίον το επίβουλο
Άργος μας ενέπλεξε, ο πόλεμος, δεν έχει ακόμη
Τελειώσει και πολύ καλά
Δεν πηγαίνει. Όταν διέταξα να γίνει ειρήνη
Κάτι ελάχιστο έλειπε για την καλή έκβαση,
Αν δεν υπήρχε η προδοσία του Πολυνείκη.
Όμως τιμωρημένος κείτεται αυτός
Κι εκείνη που τον έκλαψε.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Κι ούτε τούτο έχει
Τελειώσει: από σένα αποξενώθηκε αυτός
Που εδώ ηγείται στους ακοντιοφόρους,
Ο στερνότοκος Αίμων, ο γιός.

ΚΡΕΩΝ

Κι εγώ δεν επιθυμώ να τον έχω κοντά μου
Καθόλου πια. Μακριά από τα μάτια μου κι από
Τα δικά σας να μείνει αυτός που εγκατέλειψε
Εμένα από μικροπρεπή έγνοια για το κρεββάτι του.
Γιατί ακόμη αγωνίζεται ο γιός μου ο Μεγαρεύς

Ρίχνοντας με ακατάπαυστες εφόδους
 Πάνω στο ετοιμόρροπο αργίτιχο τείχος
 Τη σιδηρόφρακτη νεολαία της Θήβας.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Που δεν είναι ανεξάντλητη.
 Κρέοντα, γυιέ του Μενοικέα,
 Πάντα σ' ακολουθήσαμε. Και στην πόλη
 Επικράτησε τάξη· και μας προστάτεψες από τους
 Εχθρούς μας εδώ, κάτω από τη θηβαϊκή στέγη,
 Από όχλο ληστρικό, που τίποτε δεν έχει δικό του και
 στον πόλεμο καλά είν' εφοδιασμένος
 Και που από φασαρίες ζει, από τους φωνακλάδες
 Μ' άδεια στομάχια και μεγάλα πλεμόνια αγορεύοντας στην
 Πλατεία είτε γιατί πληρώθηκαν είτε γιατί δεν πληρώθηκαν.
 Τώρα φωνάζουν ξανά κι έχουν επιπλέον κι ένα
 Επικίνδυνο θέμα: μήπως καταπιάστηκες με κάτι τόσο
 Μεγαλεπήβολο που δεν το φτάνεις, γυιέ του Μενοικέα;

ΚΡΕΩΝ

Όταν έκανα την εκστρατεία στο Άργος
 Ποιος μ' έστειλε; Το σίδερο του ακόντιου
 Πήγε να φέρει σίδερο από το βουνό
 Με δική σας εντολή, γιατί το Άργος
 Είναι πλούσιο σε σίδερο.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Και γι' αυτό πλούσιο σε ακόντια, όπως φαίνεται. Κάποια
 Άσχημα νέα ακούγαμε και τ' απορρίπταμε, έχοντάς σου
 Εμπιστοσύνη με τις ανακοινώσεις και βουλώναμε τ' αυτιά μας
 Φοβούμενοι τον φόβο. Και κλείναμε τα μάτια όταν εσύ
 Τραβούσες πιο πολύ τα χαλινάρια· μόνο ένα παραπάνω
 Τράβηγμα στο χαλινάρι και μια ακόμη μάχη,
 Έλεγες, χρειάζεται· τώρα όμως αρχίζεις κιόλας

Να ενεργείς προς τους ισότιμους μ' εμάς
Όπως με τον εχθρό. Και με ωμότητα
Διεξάγεις τον διπλό πόλεμο.

ΚΡΕΩΝ

Τον δικό σας!

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Τον δικό σου!

ΚΡΕΩΝ

Μόλις το Άργος αποκτήσω,
Θα 'χει πάλι σε δικός σας μετατραπεί! Αρκετά μ' αυτό!
Τόσο πολύ λοιπόν αυτή, η επαναστατημένη,
Τάραξε εσάς κι όσους την άκουσαν!

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Ασφαλώς είχε η αδελφή ένα δίκιο τον αδελφό να θάψει.

ΚΡΕΩΝ

Ασφαλώς είχε ο στρατάρχης ένα δίκιο τον προδότη να
τιμωρήσει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Με τα δίκαια ισχύοντα γυμνά κατ' αντιπαράθεση στην άβυσσο
μάς ρίχνει δίκιο και δίκιο.

ΚΡΕΩΝ

Ο πόλεμος καινούριο δίκαιο δημιουργεί.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Και ζει από το παλιό.

Και τρώει ο πόλεμος τον εαυτό του, αν δεν του δοθούν αυτά
που χρειάζεται.

ΚΡΕΩΝ

Αχάριστοι! Καταβροχθίζετε το κρέας, όμως η ματωμένη ποδιά
Του μάγειρα δεν σας αρέσει! Το σανταλόξυλο όμως

Που σας έδωσα για τα σπίτια, που μέσα σ' αυτά θόρυβος
 Από σπαθιά δεν μπαίνει, στο Άργος φύεται!
 Και κανείς δεν μου 'στειλε ακόμη πίσω την πλάκα από
 σίδηρο
 Που από το Άργος έφερα, αντίθετα σκυμμένοι από πάνω της
 Πολυλογάτε εσείς για αιματοκύλισμα εκεί και παραπονείστε
 για τη σκληρότητά μου.
 Σε μεγαλύτερες διαμαρτυρίες είμαι συνηθισμένος όταν δεν
 φτάνει η λεία.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Και πόσο ακόμη θα πρέπει η Θήβα να μένει χωρίς άνδρες;

ΚΡΕΩΝ

Όσπου οι άνδρες το πλούσιο Άργος γι' αυτήν να καταλάβουν.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Πίσω φώναξέ τους, δυστυχισμένε, πριν πεθάνουν!

ΚΡΕΩΝ

Μ' άδεια χέρια; Πρέπει εσείς να επικυρώσετε την εντολή!

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Μ' άδεια χέρια ή δίχως χέρια, μ' όση σάρκα κι αίμα τούς
 έχουν ακόμη απομείνει!

ΚΡΕΩΝ

Ασφαλώς. Μόλις το Άργος πέσει, αμέσως τους φωνάζω.
 Κι ο πρωτότοκός μου, ο Μεγαρέυς, θα σας τους φέρει.
 Και προσέξτε να μην είν' η πόρτα και η πύλη τόσο μικρές,
 Αρκετές μονάχα για κείνους που στα χαμηλά κινούνται.
 Των ανδρών μεγάλου αναστήματος οι ώμοι εύκολα
 θα μπορέσουν
 Εδώ μια πύλη ανακτόρου κι εκεί μια πορτούλα
 θησαυροφυλακίου να ρίξουν κάτω.
 Και με τέτοια χαρά θα θελήσουν να σας αρπάξουν,

Που στο ξαναντάμωμα αυτό τα χέρια και τα μπράτσα σας
Από τους αρμούς θα τα ταρακουνήσουν. Κι όταν ορμητικά
Το τανκ το τρομαγμένο στήθος θα πιέζει προσοχή στα πλευρά
σας!

Γιατί τη μέρα της χαράς θα δείτε εσείς σίδερο γυμνό πιο πολύ
Απ' ό,τι τη μέρα της ορφάνιας. Μερικοί δισταχτικοί νικητές
Έχουν ήδη στεφανωθεί μ' αλυσίδες κι έχουν χορέψει με τα
γόνατά τους να καταρρέουν.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Άθλιε, θέλεις με τους δικούς μας να μας απειλήσεις; Θέλεις
με το μαστίγιο
Τους δικούς μας να στρέφεις τώρα καταπάνω μας;

ΚΡΕΩΝ

Θέλω
Με τον γιού μου τον Μεγαρέα να το συζητήσω.

Μπαίνει ένας αγγελιαφόρος από τη μάχη.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Κύριε! Κρατήσου ορθός! Απεσταλμένος
Της δυστυχίας είμαι! Σταμάτα την εσπευσμένη γιορτή
Για νίκη που πολύ νωρίς έγινε πιστευτή! Σε νέα μάχη
Ο στρατός σου μπρος στο Άργος ηττημένος τρέχει να σωθεί.
Ο γιός σου Μεγαρέυς έχει πεθάνει. Κομμάτια είναι
Στη σκληρή γη του Άργους πεσμένος. Όταν τιμώρησες
Τη φυγή του Πολυνείκη και τους πολλούς
Που εξανέστησαν στο στράτευμα συνέλαβες
Και δημόσια απαγχόνισες κι ο ίδιος
Βιάστηκες στη Θήβα πίσω να 'ρθεις, μας κέντρισε
Ο πρωτότοκός σου αμέσως πάλι για προέλαση.
Οι επίλεκτοι, μη έχοντας ακόμη αναλάβει
Από το λουτρό αίματος στις γραμμές τους, σήκωσαν

Κουρασμένοι μονάχα τα τσεκούρια, υγρά ακόμη από
Θηβαϊκό αίμα, ενάντια στον λαό του Άργους. Και παραήταν
Πολλά πρόσωπα στραμμένα προς τον Μεγαρέα,
Που για να τους φανεί πιο φοβερός κι από τον εχθρό
Ίσως με υπερβολικά τραχιά φωνή τα κέντριζε.
Στην αρχή όμως ο θεός της μάχης ήταν με το μέρος μας.
Ο αγώνας από μόνος του παράγει διάθεση για πάλη
Και το αίμα ίδια μυρίζει, είτε δικό μας είν' είτ' αλλουνού,
Και σε μεθάει. Ό,τι δεν μπορεί η γενναιότητα,
Το μπορεί ο φόβος. Όμως και το πεδίο
Κι ο εξοπλισμός κι ο επισιτισμός συντελούν.
Και, Κύριε, ο λαός του Άργους με δολιότητα πολεμούσε.
Μάχονταν οι γυναίκες, μάχονταν και τα παιδιά.
Χύτερες που 'χαν μείνει καιρό χωρίς φαγητό
Ρίχνονταν πάνω μας γεμάτες ζεματιστό νερό
Ψηλά από τις καμένες στέγες, ακόμη και σπίτια ανέπαφα
Πυρπολούνταν πίσω από την πλάτη μας, σαν να
Μην σκεφτόταν κανείς πια να βρει κάποτε μια στέγη.
Σ' οχυρά και σ' όπλα μεταστρέφονταν τα σκεύη κι οι τοίχοι.
Όμως ο γυιός σου μας εξωθούσε συνεχώς προς τα μπρος
Και μας εξωθούσε στα ενδότερα της πόλης, που ρημαγμένη
Είχε σε τάφο τώρα μεταμορφωθεί. Τα χαλάσματα άρχισαν
Να μας χωρίζουν τον έναν από τον άλλον. Καπνοί απ' όλες
Τις γειτονιές που είχαν καταληφθεί, θάλασσα οι φωτιές,
Μας έκρυβαν τη θέα. Από τη φωτιά κυνηγημένοι και
Τον εχθρό ψάχνοντας, πέφταμε πάνω σε δικούς μας.
Και κανείς δεν ξέρει από ποιανού χέρι πήγε ο γυιός σου.
Όλος ο ανθός της Θήβας χάθηκε
Και δεν μπορεί για πολύ ακόμη να 'ναι η Θήβα ορθή, γιατί
Έρχεται κατά δω ο λαός του Άργους μ' άνδρες κι άρματα
Απ' όλες τις διόδους. Κι αυτός που το είδε, εγώ,
Είναι χαρούμενος που είναι κιόλας πεθαμένος.

Πεθαίνει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Αλίμονο μας!

ΚΡΕΩΝ

Μεγαρέα! Γυιέ μου!

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Μην χάνεις χρόνο

Με μοιρολόγια. Σύναξε τους επίλεκτους!

ΚΡΕΩΝ

Σύναξε το τίποτε! Σε τρύπιο πανί!

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Μέσα στη μέθη της νίκης

Σκιρτάει η Θήβα και προς το μέρος μας

Με σίδερο φαιό πορεύεται ο εχθρός.

Για να μας εξαπατήσεις

Είχες παραδώσει το σπαθί. Τώρα

Τον άλλο γυιό θυμήσου.

Τον νεώτερο φέρε δω!

ΚΡΕΩΝ

Ναι, Αίμονα, τελευταίε! Ναι, υστερότοκε!

Έλα τώρα να βοηθήσεις στη μεγάλη κατάρρευση!

Ξέχασε ό,τι έχω πει, επειδή τότε ήμουν κυρίαρχος

Δεν είχα κυριαρχία πάνω στα μυαλά μου.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Στην κρύπτη του βράχου

Σπεύσε κι ελευθέρωσε αυτήν που ταφόχωμα έριξε·

Την Αντιγόνη γρήγορα ελευθέρωσε!

ΚΡΕΩΝ

Αν την ξεθάψω

Θα μ' υποστηρίξετε μετά; Εσείς
Τα ανεχτήκατε όλα όσα δεν απαιτήσατε.
Αυτό σας εμπλέκει!

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Τράβα!

ΚΡΕΩΝ

Τσεκούρια! Τσεκούρια!

Ο Κρέων φεύγει.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Σταματήστε τον κύκλιο χορό του Βάχχου!

ΓΕΡΟΝΤΕΣ χτυπώντας κύμβαλα.

Πνεύμα της χαράς, απ' τα νερά που ο Κάδμος
Αγαπούσε, εσύ, που είσαι όλων η υπερηφάνεια,
Έλα, αν επιθυμείς ακόμη μια φορά να δεις
Την πόλη τη δική σου, και ταξίδεψε γοργά
Και φτάσε πριν η νύχτα πέσει, γιατί αργότερα
Δεν θα 'ναι πια αυτή ορθή.

Αφού εδώ, θεέ της χαράς,
Στην πόλη τη μητρική, τη βακχική, στη Θήβα
Κατοικούσες, στου Ισμηνού το παγερό ποτάμι.
Ο καπνός των θυσιών όταν ήταν καπνός καλός
Πάνω από τους ώμους της στέγης σε κοιτούσε.

Από τα πολλά σπίτια της ούτε τη φωτιά
Ούτε της φωτιάς τον καπνό και του καπνού
Ούτε τη σκιά θέλεις εσύ να συναντήσεις.
Εκείνοι που έβλεπαν κιόλας τα παιδιά τους καθισμένα
Για μια χιλιετία στις θάλασσες τις πιο μακρινές,

Μόλις που έχουν αύριο, μόλις που έχουν σήμερα
Μια πέτρα το κεφάλι τους για ν' ακουμπήσουν.

Τότε που ήταν ο καιρός σου, θεέ της χαράς,
Με τους ερωτευμένους στον Κωκυτό καθόσουν
Και στης Κασταλίας το δάσος. Ακόμη και τους
Σιδεράδες επισκεπτόσουν κι ήλεγχες με το δάχτυλο
Χαμογελώντας πόσο τα σπαθιά είναι κοφτερά.
Συχνά ακολουθούσες στη Θήβα τους ρυθμούς
Από τραγούδια αθάνατα
Στα σοκάκια που χαρούμενα ακόμη σε καλούσαν.

Αχ, χτύπησαν τα σίδηρα σάρκα δική τους
Κι όμως η κούραση το μπράτσο καταβάλλει!
Αχ, η πράξη βίας χρειάζεται ένα θαύμα
Και η πράξη επιείκειας λίγη σοφία.

Τώρα λοιπόν ο εχθρός, που πολλές φορές
Παλιότερα ήταν ο ηττημένος,
Πάνω απ' τα παλάτια μας ορθώνεται
Και με πλήθος ματωμένα ακόντια δείχνει
Γύρω απ' τις επτά πύλες τα σαγόνια του.
Και δεν θα φύγει από κει
Πριν με το αίμα μας τα μάγουλα
Φουσκώσει και γεμίσει.

Έρχεται όμως εκεί μια υπηρέτρια δρόμο ανάμεσα σε
συνωστισμένους φυγάδες ανοίγοντας, σίγουρα μήνυμα
Φέρνει από τον Αίμονα, που ο πατέρας τον διόρισε
Να διοικεί τους επίλεκτους που εμάς πρέπει να σώσουν.

Μπαίνει μια υπηρέτρια ως αγγελιαφόρος.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Ω πολυχρησιμοποιημένο, ω τελευταίο σπαθί σπασμένο!
 Πέθανε ο Αίμων το αίμα χύνοντας με το ίδιο του το χέρι.
 Ήμουν αυτόπτης μάρτυς, τα προηγούμενα
 Από δούλους τα 'μαθα σαν πήγα με τον Κύριο
 Στο ψήλωμα του κάμπου, όπου από σκυλί φαγωμένο
 Του Πολυνείκη χειτόταν το φτωχό κουφάρι.
 Σιωπηλά το έπλυναν και το τοποθέτησαν
 Σε κλώνους φρεσκοκομμένους, ό,τι απ' αυτόν είχ' απομείνει,
 Κι έναν μικρό ταφόλοφο φροντισμένα
 Ύψωσαν με χώμα της πατρίδας.
 Ο Κύριος, που προηγήθηκε μαζί μ' άλλους, πλησίασε τον τάφο
 Στην κρύπτη του βράχου, όπου στεκόμασταν οι υπηρέτριες.
 Ακούστηκε φωνή
 Και θρήνοι γοεροί να καλούν από τον θάλαμο,
 Κι έτρεξε μια υπηρέτρια στον Κύριο να του το πει.
 Βιάστηκε αυτός κι όπως πήγαινε καθαρότερα
 Τον τύλιξε η σκοτεινή, επίπονη φωνή.
 Τότε βγάζει κραυγή και πολύ κοντά αξιολύπητα
 Θρηνώντας είδε την κλειδαριά να 'ναι ξεριζωμένη
 Από τον τοίχο κι είπε βαριά, σαν να το πίστευε όμως
 Ο ίδιος, «Δεν είν' αυτή του Αίμονα, του παιδιού μου,
 Η φωνή». Φοβισμένος μας πρόσταξε να το εξετάσουμε.
 Και μετά στους τάφους πίσω είδαμε εμείς
 Αυτήν από τον τράχηλο κρεμασμένη, την Αντιγόνη,
 Με βρόγχο από λινό ύφασμα γύρω από τον λαιμό
 Κι αυτόν, στα υπερυψωμένα πόδια της τεντωμένον
 Από κάτω, σπαραχτικά να κλαίει για το νυφικό κρεββάτι
 Και τη βαθιά άβυσσο και το έργο του πατέρα.
 Αυτός μόλις τα βλέπει, σ' εκείνον πάει μέσα και του μιλάει:
 «Ω, έλα έξω, παιδί μου, στα γόνατα σε ικετεύω».
 Κοιτώντας παγερά, και χωρίς τίποτε ν' απαντάει,

Τον καρφώνει ο γυιός με το βλέμμα
 Και το δίκοπο σπαθί τραβάει σ' εκείνον πρώτα ενάντια.
 Κι αφού ο πατέρας τρομαγμένος σε φυγή
 Ετράπηκε ξαστόχησε αυτός. Μετά, πάντα μη μιλώντας,
 Βυθίζει ορθός, αργά, την άκρη του σπαθιού στα
 Δικά του πλευρά. Αμίλητος πέφτει.
 Πεθαμένοι πλάι σε πεθαμένους είναι ξαπλωμένοι.
 Γαμήλια ολοκλήρωση σεμνά στα δώματα του
 Κάτω κόσμου. Να, ο Κύριος έρχεται αυτοπροσώπως τώρα.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Η πόλη μας είναι χαμένη, στον χαλινό συνηθισμένη
 Και χωρίς πια χαλινό. Γυναίκες τον υποβαστάζουν
 Κι έρχεται αυτός που η ματαίωση τον συνοδεύει
 Και μέγα αναμνηστικό στα χέρια του κρατάει
 Ενθύμιο για ανόητη παραφορά...

Μπαίνει ο Κρέων κρατώντας του Αίμονα το ρούχο.

ΚΡΕΩΝ

Δείτε τι βαστάω. Είναι το ρούχο. Είχα πιστέψει
 Πως σπαθί θα ήταν αυτό που πήγαινα να φέρω.
 Νωρίς μου πέθανε το παιδί. Μια μάχη ακόμη και το Άργος
 Θα 'χε ισοπεδωθεί! Όμως αυτό που αναδύθηκε σε θάρρος και
 Σε αποφασιστικότητα ακραία μονάχα εναντίον μου εστράφη.
 Έτσι η Θήβα πέφτει τώρα
 Και πρέπει να πέσει, πρέπει μαζί μου να πέσει και πρέπει
 Να σβήσει και στα όρνια να παραδοθεί. Έτσι το θέλω εγώ.

Ο Κρέων φεύγει με τις υπηρέτριες.

ΓΕΡΟΝΤΕΣ

Κι έκανε στροφή κι έφυγε, στα χέρια τίποτε
 Παραπάνω από ολόκληρο τον Οίκο του Λαβδάκου
 Παρά ένα πανί με αίμα λεκιασμένο,
 Και μπήκε μέσα στην πόλη που έπεφτε.

Όμως εμείς
 Τον ακολουθούμε και τώρα ακόμη σ' όλα,
 Κι ήρθε η πτώση. Κομμένο θα 'ναι
 Για να μην χτυπάει πια
 Το χέρι που είναι δυνατόν να εξαναγκασθεί.
 Όμως αυτή που τα είδε όλα μπορούσε ακόμη
 Μονάχα τον εχθρό να βοηθήσει, που, να, φτάνει τώρα
 Κι αμέσως μας εξολοθρεύει. Γιατί βραχύς ο χρόνος
 Είναι, όλα γύρω μοιραία αποβαίνουν κι ο χρόνος
 Δεν αρκεί να ζήσουμε ανέμελα, ασυλλόγιστα
 Κι εύκολα από την ανοχή στο έγκλημα, και σοφοί
 Να γίνουμε στα γηρατειά.

ΝΕΟΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΝΤΙΓΟΝΗ»
(1951)

Μπαίνουν στη σκηνή οι ηθοποιοί που ερμηνεύουν την Αντιγόνη, τον Κρέοντα και τον μάντη Τειρεσία. Ανάμεσα στους δύο άλλους που στέκονται ο ηθοποιός που ερμηνεύει τον Τειρεσία στρέφεται προς τους θεατές.

Φίλοι, ασυνήθιστη
Μπορεί να σας φανεί η υψηλή γλώσσα
Στο ποίημα, χιλιάδων χρόνων παλιό
Που εμείς δουλεύουμε στην πρόβα εδώ. Άγνωστη
Σας είναι κι η υπόθεση του ποιήματος, με την οποίαν τότε
Βαθιά εξοικειωμένοι ήσαν οι ακροατές. Γι' αυτό επιτρέψτε μας
Να σας την παρουσιάσουμε. Αυτή είναι η Αντιγόνη,
Αρχόντισσα από τη γενιά του Οιδίποδα. Τούτος εδώ
Είναι ο Κρέων, τύραννος στην πόλη Θήβα, θεός της.
Εγώ είμαι ο Τειρεσίας, ο μάντης. Αυτός εκεί ηγείται
Σ' έναν πόλεμο ληστρικό ενάντια στο μακρινό Άργος. Αυτή
Εναντιώνεται στον απάνθρωπο ηγέτη κι εκείνος την αφανίζει.
Όμως ο πόλεμός του, που απάνθρωπο τώρα τον λένε,
οδηγείται
Σε καταστροφή. Η ανένδοτη δίκαιη, μη λογαριάζοντας
Τις θυσίες του δικού της υποδουλωμένου λαού,

Του έδωσε ένα τέλος. Σας παρακαλούμε
Ν' αναζητήσετε στη μνήμη σας παρόμοιες πράξεις
Από το πρόσφατο παρελθόν ή παραλείψεις
Παρόμοιων πράξεων. Και τώρα
Θα δείτε εμάς και τους άλλους ηθοποιούς
Τον έναν μετά τον άλλον παίζοντας να βγαίνουμε
Στο μικρό θέατρο, όπου άλλοτε κάτω από
Κρανία ζώων σε βαρβαρικές θυσιαστήριες τελετές
Στους απώτατους γκρίζους καιρούς
Μεγάλη εξεγέρθηκε η ανθρωπιά.

Οι ηθοποιοί πάνε πίσω και οι υπόλοιποι ηθοποιοί μπαίνουν στη
σκηνή.